
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Font Palou, Ariadna; Rodriguez Puerta, Ma. José. Les interaccions que es poden produir a les xarxes socials com a delicte de trencament de condemna : especial consideració en l'àmbit de la violència de gènere. 2022. 55 pag. (949 Grau en Dret)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/263170>

under the terms of the license

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Dret

Treball de Final de Grau

**LES INTERACCIONS QUE ES PODEN PRODUIR A
LES XARXES SOCIALS COM A DELICTE DE
TRENCAAMENT DE CONDEMNIA.**

Especial consideració en l'àmbit de la violència de gènere

AUTORA: Ariadna Font Palou

TUTORA: Dra. María José Rodríguez Puerta

Grau en Dret

Data de lliurament: 15 de juny de 2022

A la meva família i parella pel seu suport incondicional que ha fet més fàcil el camí per arribar fins aquí.

A en Roger i n'Alex, per haver comptat amb mi des del primer moment i per donar-me l'oportunitat de formar-me i créixer com a jurista.

A la meva tutora, la Dra. Mª José Rodríguez Puerta, per el seu imprescindible suport i dedicació que ha fet possible el desenvolupament de les línies que venen a continuació.

RESUM

Hi ha consens entre els diferents òrgans jurisdiccionals al respecte de considerar que les xarxes socials han esdevingut un mitjà de comunicació més per a la nostra societat i, en conseqüència, també és un mitjà a través del qual és possible la comissió d'un delictes com pot ser el de trencament de condemna, quan la pena accessòria o mesura cautelar imposada consisteixen en una prohibició de comunicació i/o aproximació, sobretot en l'àmbit de la violència de gènere, entre d'altres il·lícits penals.

Tanmateix, degut a la novetat d'aquest fenomen, encara no hi ha un criteri jurisprudencial uniforme que ens permeti determinar, respecte de les interaccions que es duen a terme a les xarxes socials, quines efectivament ens portarien a la comissió d'una conducta típica i quines conductes haurien de ser considerades atípiques, ja que el Tribunal Suprem tan sols ha pogut pronunciar-se en una ocasió al respecte d'aquets fenomen.

És per aquest motiu que és possible trobar criteris jurisprudencials contradictoris entre els diferents tribunals, fet que produeix inseguretats jurídica i que fa palesa la necessitat d'establir un criteri únic que permeti determinar quan serà il·lícita o no cada una de les interaccions que poden realitzar-se a la xarxa.

PARAULES CLAU

Mesura cautelar - pena accessòria - prohibició de comunicació - prohibició d'aproximació - violència de gènere - violència sobre la dona - trencament de condemna - trencament de mesura cautelar - xarxes socials - noves tecnologies - relacions de parella - WhatsApp - Facebook - Instagram - Twitter - *m'agrada* - *estats* de WhatsApp - *histories* d'Instagram - xat en grup de WhatsApp - missatges privats - *tuitejar* - *retuitejar*

ÍNDIX

ABREVIATURAS	6
INTRODUCCIÓ	7
CAPÍTOL I. MESURES D'ALLUNYAMENT I PROHIBICIÓ DE COMUNICACIÓ A L'ORDENAMENT PENAL ESPANYOL	9
I.1. PENA ACCESSÒRIA I MESURA CAUTELAR.....	9
I.2. PROHIBICIÓ DE COMUNICACIÓ.....	14
I.3. PROHIBICIÓ D'APROXIMACIÓ	16
I.3.1 Finalitat d'acordar la mesura de prohibició d'aproximació	18
CAPÍTOL II. TRENCAMENT DE CONDEMNA.....	19
II.1. CONCEPTUALITZACIÓ.....	19
II.2. BÉ JURÍDIC PROTEGIT	21
II.3. TRENCAMENT DE CONDEMNA EN UNA SITUACIÓ DE VOLÈNCIA DE GÈNERE: SUBJECTES	22
II.3.1. Subjecte actiu	23
II.3.1. Subjecte passiu.....	23
CAPÍTOL III. PAPER DE LES XARXES SOCIALS EN LA SOCIETAT ACTUAL I EL SEU IMPACTE EN LES RELACIONS DE PARELLA	24
III.1. IMPACTE DE LES NOVES TECNOLOGIES EN LES RELACIONS SOCIALS	24
III.2. INTERACCIONS ENTRE USUARIS A LA XARXA	26
III.2.1. WhatsApp	26
III.2.2. Instagram	27
III.2.3. Facebook.....	28
III.2.4. Twitter	29
III. 3. LES XARXES SOCIALS EN LES RELACIONS DE PARELLA.....	29

CAPÍTOL IV. JURISPRUDENCIA SOBRE EL TRENCAMENT DE CONDEMNEN EN LES XARXES SOCIALS	31
IV. 1. ANÀLISI JURISPRUDENCIAL.....	31
IV. 2. RESULTATS DE L'ANÀLISI DE LA JURISPRUDÈNCIA.....	40
IV.2.1. ÀMBITS SOBRE ELS QUE TROBEM CONSENS EN LA JURISPRUDÈNCIA.....	42
IV.2.2. ÀMBITS SOBRE ELS QUE LA JURISPRUDÈNCIA NO S'HA PRONUNCIAT	43
CONCLUSIONS: PRESA DE POSSESIÓ RESPECTE DE LES INTERACCIONS QUE ES PODEN PRODUIR A LES XARXES COM A DELICTE DE TRENCAMENT DE CONDEMNEN	46
BIBLIOGRAFIA	54
LEGISLACIÓ	55
JURISPRUDÈNCIA.....	55

ABREVIATURAS

Art(s).	Article(s)
CP	Codi Penal
LECrim	Llei d'Enjudiciament Criminal
LO	Llei Orgànica
TS	Tribunal Suprem
AP (AAPP)	Audiència Provincial (Audiències Provincials)
FJ	Fonament Jurídic
(Jutjat de) VIDO	(Jutjat de) Violència Sobre la Dona

INTRODUCCIÓ

L'avenç i el desenvolupament de les noves tecnologies han tingut una importància cabdal en les nostres vides i gràcies a elles ha estat possible, entre molts d'altres aspectes, l'aparició de les xarxes socials. Aquestes darreres han esdevingut unes de les eines principals de la comunicació de la nostra societat en l'actualitat, a resultes de la seva immediatesa i senzillesa que permet estar en contacte permanent amb la gent del nostre entorn, en qualsevol moment i des de qualsevol lloc, de forma totalment gratuïta.

Actualment, una gran part de la nostra vida social es desenvolupa a la xarxa i aquest fet ens ha portat, també, a noves modalitats de comissió de conductes delictives, com succeeix en el cas del delicte de trencament de condemna o mesura cautelar quan a la persona en qüestió li ha estat imposada la prohibició de comunicació i/o aproximació respecte d'una persona o d'un grup de persones i, tot i així, interactua amb aquesta/es a través de les xarxes socials.

Els tribunals han considerat que la majoria de les interaccions entre els subjectes darrerament esmentats, que es produeixen mentre dura la vigència de la condemna o mesura cautelar, constitueixen un delicte de trencament de condemna o mesura cautelar, però com a conseqüència de la recent aparició d'aquest fenomen, és difícil trobar un criteri jurisprudencial unificat al respecte de quins són els aspectes a tenir en compte per determinar quan una conducta a la xarxa és típica o atípica.

A hores d'ara, donat que el Tribunal Suprem tot just va fer el primer pronunciament sobre la matèria, motiu pel qual són les Audiències Provincials i Jutjats Penals els que miren d'assentar, com poden, aquests criteris, però molts cops entren en contradicció les unes amb les altres. A més, no han sigut analitzades totes les interaccions que es poden dur a terme en les xarxes socials per part de la jurisprudència, motiu pel qual molts cops es produeix el dubte de si certes conductes poden portar a la comissió d'aquest il·lícit penal o no.

La voluntat d'aquest treball és fer un recull de tots aquests criteris emprats per la jurisprudència més recent i, en base a aquests, analitzar les diferents interaccions que es poden dur a terme a les xarxes socials i determinar, respecte d'aquelles en

les que no hi hagi consens sobre la seva tipicitat o la jurisprudència encara no s'hagi pronunciat, tenint en compte la informació obtinguda, si haurien de ser considerades constitutives de delictes o no.

Per dur a terme aquest l'anàlisi, primerament s'exposarà què implica la imposició de la prohibició de comunicació i/o prohibició d'aproximació, juntament amb la definició del tipus penal recollit al Art. 468.2 del CP, el bé jurídic que tracta de protegir aquest precepte i quins són els subjectes actius i passius d'aquest. Com també, per altre banda, s'exposarà quina és el paper de les xarxes socials en la nostra societat actual i, en concret, en l'àmbit de parella, ja que és l'aspecte en el que posarem més atenció degut a les característiques del delictes, juntament amb la determinació de quines són les xarxes socials més utilitzades i definir quines interaccions poden dur-se a terme en cadascuna d'aquestes. Finalment s'analitzaran els criteris emprats per la jurisprudència, per tal d'extreure'n uns criteris comuns que serveixin per determinar la tipicitat de les conductes a xarxes i poder concloure, d'acord amb la informació exposada i recollida, quan s'hauria d'interpretar que una conducta és delictiva o no i en base a quin motiu.

CAPÍTOL I. MESURES D'ALLUNYAMENT I PROHIBICIÓ DE COMUNICACIÓ A L'ORDENAMENT PENAL ESPANYOL

I.1. PENA ACCESSÒRIA I MESURA CAUTELAR

Si bé és cert que aquest tipus de prohibicions poden ser imposades també com a pena principal, aquest tipus d'aplicació és gairebé inexistent, però pel desenvolupament d'aquest treball no és necessari tenir-ho en compte, ja que posarem en el centre d'atenció les situacions en que s'imposa com a pena accessòria o mesura cautelar.

És per aquest motiu que, abans d'entrar en matèria, cal fer la distinció entre l'aplicació d'aquestes mesures de protecció a la víctima mitjançant la imposició d'una **pena accessòria**, o bé, a través d'una **mesura cautelar**.

En aquest sentit, pel que fa a la imposició d'una **pena accessòria**, ens trobarem en el supòsit s'haurà dictat una resolució a través de la qual es condemnarà a l'autor dels fets. Aquesta resolució imposarà una pena principal que portarà aparellada una **pena accessòria**, la qual pot estar conformada per mesures com les que són objecte d'estudi en aquest treball: la **prohibició d'aproximació** respecte de la víctima i la **prohibició de comunicació** amb aquesta, entre d'altres. (aquestes mesures poden afectar també a aquelles persones que siguin properes a la víctima).

Són penes accessòries aquelles que no són penes principals, és a dir, aquelles que no es troben recollides de forma específica a la Part Especial del CP, i que no estan previstes de forma concreta en el Codi Penal, tot i que aquest no ens ofereix una definició d'aquest concepte. A més, són penes independents de la pena principal i que la seva finalitat i lloc de compliment no són els mateixos que en el cas de la pena principal.¹

Hem d'entendre, per tant, tal i com assenyala María Castro Corredoira en la seva obra *El alejamiento preceptivo en violencia de género*, que les penes accessòries són “*unidades punitivas que rigen por unas reglas especiales de determinación de*

¹ Castro Corredoira, María (2022). **El alejamiento preceptivo en violencia de género** (Monografías) (1.a ed.). Tirant Lo Blanch. (pàg. 81)

las penas, complementarias y subsidiarias de las generales, pero menos claras que ellas.”²

Quan un Jutge o Tribunal hagi d'imposar una pena principal la qual porti aparellada l'aplicació d'una pena accessòria, haurà de condemnar, obligatòriament, a l'acusat per aquesta segona també (la pena accessòria), d'acord amb el que s'estableix a l'art. 79 CP, sempre que la relació entre la víctima i l'agressor sigui alguna de les descrites en l'apartat segon de l'art. 57 CP.

Així doncs, per poder aplicar alguna de les mesures que es preveuen a l'art. 48 CP, concretament en el seu apartat segon i tercer, serà necessari que s'hagi comés un dels delictes que es recullen en l'art. 57.1 CP, així com que la víctima sigui algun dels subjectes descrits en l'apartat segon del mateix article.

Les conductes delictives que recull l'apartat primer del precepte mencionat són els següents:

- a) Homicidi.
- b) Avortament.
- c) Lesions.
- d) Delictes contra la llibertat.
- e) Delictes de tortura i contra la integritat moral.
- f) Tràfic d'éssers humans.
- g) Delictes contra la llibertat i indemnitat sexual.
- h) Delictes contra la intimitat.
- i) Delictes contra el dret a la pròpia imatge i inviolabilitat del domicili.
- j) Delictes contra l'honor, el patrimoni, l'ordre econòmic i les relacions familiars.³

Per tant, quan es doni alguna de les conductes descrites, el Jutge o Tribunal encarregat d'enjudiciar els fets, a més d'imposar la pena que correspongui segons s'hagi comés una conducta delictiva o una altre, també haurà d'imposar com a pena

² Castro Corredoira, María (2022). Ob. Cit. (pàg. 83)

³ Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal. (article 57, apartat primer)

accessòria les que es comprenen a l'article 48 del CP, és a dir, la prohibició de comunicació i/o aproximació respecte de la víctima.

Per altre banda, pel que fa a la **mesura cautelar**, aquestes prohibicions són mesures cautelars **personals**, ja que afecten i suposen una **limitació a l'exercici de les llibertats individuals**, les quals són imposades durant el transcurs del procediment penal davant de la perillositat de l'investigat i per a la protecció de la víctima i les persones properes a aquesta, fins poder obtenir una sentència al respecte. Juntament amb aquesta finalitat, també es posa de relleu un interès públic, que és la necessitat d'actuació de l'Estat davant d'aquests fets com a sinònim de condemna d'aquest tipus de conductes.⁴

No tenen la mateixa naturalesa que les penes, sinó que aquestes mesures son adoptades de forma preventiva, durant el transcurs del procediment, com així ho estableix l'art. 34 CP. A més, no són privatives de drets, en tot cas, tan sols els restringeixen, però no els afecten per complet, ja que aquell qui pateix la restricció només la patirà en vers a certes persones, la víctima i aquelles degudament determinades per l'autoritat judicial, però amb la resta de la societat gaudirà de plena llibertat.

La Llei de Enjudiciament Criminal, en el seu art. 544 bis, preveu la possibilitat d'adoptar mesures com la prohibició d'aproximació o la prohibició de comunicació quan s'estigui investigant alguns dels delictes del art. 57.1 CP, quan la víctima sigui algun dels individus previstos a l'apartat segon del present article, és a dir, quan es tracti del cònjuge o parella, ja sigui convivent o no, descendents, ascendents, germans per naturalesa, adopció o afinitat, ja siguin propis o del cònjuge/convivent, sobre menors o incapaços que convisquin o es trobin lligats amb el condemnat per la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge/convivent, o bé, qualsevol persona emparada per qualsevol altre relació que la faci estar integrada al nucli de convivència familiar, així com aquelles persones sotmeses a la custòdia o guarda en centres públics o privats.⁵

⁴ Catena, V. M., & Domínguez, V. C. (2021). **Derecho Procesal Penal** (10.a ed.). Tirant Lo Blanch.

⁵ Castro Corredoira, María (2022). Ob. Cit. (pàg. 25 i 33)

Els requisits per poder-ho adoptar com a mesura cautelar són els mateixes que per la resta de mesures cautelars, per tant, serà necessari que es compleixin dos supòsits:

- ***Fumus boni iuris***: és a dir, l'aparença de bon dret, la qual cosa implica que existeixin indicis suficients per poder adoptar aquesta mesura cautelar sense necessitat d'entrar al fons de l'assumpte. Ha d'existir un fonament, com a mínim indiciari, respecte de la responsabilitat penal d'aquella persona.⁶
- ***Periculum in mora***: que existeixi un risc real per la víctima, motiu per el qual calgui protegir-la, ja que existeix el risc de provocar la ineficàcia de la resolució que s'acabi dictant en el procediment si no s'adopta aquesta mesura abans d'arribar a la resolució corresponent.
Haurà d'existir un perill pel correcte desenvolupament del procés o al compliment de la sentència que es dicti posteriorment.⁷

Serà necessari que concorrin ambdós requisits per poder-la acordar.

A l'hora, per adoptar aquesta mesura cautelar també cal que la mesura en qüestió compleixi les següents característiques:⁸

- a) **Instrumentalitat**: la mesura cautelar s'imposa per tal de poder garantir el compliment de les nostres pretensions, per tant, és l'*instrument* per poder aconseguir el que busquem, en el cas que ens ocupa serà la protecció de la víctima i que no es produeixi una reiteració delictiva durant el transcurs del procediment.
- b) **Provisionalitat**: es tracta d'una mesura que s'imposa de manera provisional, és a dir, la seva durada és limitada en tant que no té cap mena de sentit mantenir-la més enllà de la sentència, resolució que estableix una solució definitiva al procés. És per aquest motiu que la seva durada està vinculada amb la durada del procediment principal i les finalitats que aquest persegueix.
Són mesures provisionals, no tant pel que fa a la impossibilitat de la seva subsistència un cop dictada la sentència, sinó perquè només es poden

⁶ Catena, V. M., & Domínguez, V. C. (2021). Ob.Cit. (pàg. 324)

⁷ Ibidem. (pàg. 324)

⁸ Ibidem. (pàg. 322 i ss.)

mantenir si les causes que van motivar la seva adopció persisteixen, en cas contrari, si aquestes desapareixen s'haurà d'aixecar la mesura cautelar imposada.

- c) **Proporcionalitat:** La mesura cautelar que s'adopti ha de ser proporcional a la finalitat que es vulgui arribar mitjançant aquesta mateixa, així com també ha de ser proporcional als fets que s'han produït.

S'ha d'adoptar la mesura menys gravosa per el subjecte passiu, però que millor s'adapti a la situació que ens ocupi.

La finalitat de l'adopció d'aquest tipus de mesures cautelars és la protecció de la víctima, els seus familiars i altres persones properes a ella i solen adoptar-se de manera conjunta ambdues mesures objecte d'estudi en el present treball, la majoria de vegades.⁹

Amb aquestes prohibicions es busca protegir a la víctima intentant evitar l'aplicació de la presó preventiva, és a dir, funciona com a mesura alternativa, ja que si en aquests casos s'imposés la presó preventiva no semblaria proporcionat al tracte que obtenen els condemnats per delictes de la mateixa gravetat, el qual és molt més lleu. És per aquest motiu que, sense desatendre a la necessitat de protecció de la víctima, s'opta per la imposició d'aquest tipus de prohibicions que són menys invasives pel que fa als drets fonamentals de l'afectat per aquestes, però que permeten garantir la mateixa finalitat: la protecció de la víctima i persones properes a ella.

A més, juntament amb les finalitats que posteriorment s'explicaran, en l'aplicació d'aquestes mesures, una altre de les finalitats és també la voluntat de l'Estat espanyol en combatre i erradicar la violència de gènere i la violència familiar.¹⁰

En conclusió, la finalitat d'aquestes mesures no és imposar un càstig a l'autor dels fets per haver dut a terme aquesta conducta, ans el que es busca és mantenir aquest individu allunyat de la víctima i aquelles persones pròximes a ella (familiars, generalment) per tal d'evitar la reiteració dels fets o, fins i tot, nous perills derivats dels fets que han donat lloc a la imposició d'aquestes mesures, fonamentant la

⁹ Castro Corredoira, María (2022). Ob. Cit. (pàg. 81)

¹⁰ Cabana, P. F. (2008). **Las prohibiciones de residencia, aproximación y comunicación en el derecho penal.** Tirant lo Blanch. (pàg 151)

imposició de la mesura en la perillositat de l'autor, i no pas en la comissió del fet delictiu.¹¹

L'incompliment d'alguna de les prohibicions esmentades suposaria la comissió d'un **delicte de trencament de condemna o trencament de mesura cautelar**, tipificat al art. 468 CP.

En relació amb la durada d'aquestes prohibicions, s'estableix per ambdues la mateixa: **un màxim de 10 anys**, d'acord amb el que estableix l'art. 40.3 CP.¹² Tot i aquest límit que ens estableix el precepte mencionat, pot ser que la seva durada s'estengui més enllà dels 10 anys en els casos en que sigui necessari elevar la pena en grau, podent arribar a un màxim de 20 anys, o bé, en el cas que concorrin penes privatives de llibertat, ja que podria afegir-se 10 anys més a alguna d'aquestes prohibicions.¹³

Tanmateix, tot i establir-se una durada màxima, el CP no estableix una durada mínima per aquest tipus de prohibicions, excepte en el cas de la prohibició d'aproximació, en el que s'estableix la durada mínima d'un mes.

I.2. PROHIBICIÓ DE COMUNICACIÓ

La **prohibició de comunicació** esta prevista a l'apartat tercer de l'art. 48 CP i es caracteritza per ser una pena accessòria o mesura cautelar que impedeix a la persona condemnada o investigada el **contacte verbal, escrit o visual amb la víctima a través de qualsevol mitjà de comunicació o mitjà informàtic o telemàtic**.

“La prohibición de comunicarse con la víctima, o con aquellos de sus familiares u otras personas que determine el juez o tribunal, impide al penado establecer con ellas, por cualquier medio de comunicación o medio informático o telemático, contacto escrito, verbal o visual.”¹⁴

¹¹ de Agapito, L. R. (2019). **Un sistema de sanciones penales para el siglo XXI**. Tirant lo Blanch. (pàg. 572)

¹² Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal. (article 40, apartat tercer)

¹³ de Agapito, L. R. Ob. Cit. (pàg. 573)

¹⁴ Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal. (article 48, apartat tercer)

Es tracta, consegüentment, d'una pena indeterminada que li permet un marge de discrecionalitat bastant considerable al Jutge o Tribunal que l'imposa, motiu per el qual es requereix per a la seva imposició que estigui degudament argumentat i determinada, sobretot al respecte de quines persones són les protegides a través d'aquesta mesura o pena accessòria.¹⁵

La imposició d'aquesta prohibició no només té ingerència en el que afecta a la comunicació física, és a dir, aquella que es produeix cara a cara, sinó que també afecta a la comunicació que pugui dur-se a terme sense la necessitat de l'existència d'un contacte físic, com pot ser la comunicació per qualsevol mitjà informàtic o telemàtic.

Consegüentment, a través de la imposició d'aquesta prohibició mitjançant una pena accessòria o mesura cautelar, s'està restringint la possibilitat de comunicació amb la víctima, també, a través del contacte escrit, com pugui ser: cartes, notes escrites, e-mail, fax, SMS, a través de les xarxes socials (com pot ser WhatsApp, Facebook, Instagram, Twitter, etc.), mitjançant walkie-talkies o ràdios, o qualsevol altre mitjà que permeti la comunicació entre l'agressor i la víctima. Fins i tot, hi quedaria inclòs el contacte directe a través de prismàtics, teleobjectius o altres dispositius.¹⁶

Cal remarcar, que aquesta prohibició sempre és més eficaç si s'aplica, conjuntament, amb la prohibició d'aproximació, ja que aquesta segona ens permet evitar que es puguin produir conductes com les descrites anteriorment, tot i que no és necessari aplicar ambdues alhora, podent ser adoptada la prohibició de comunicació únicament, si s'escau.

Mitjançant la imposició d'aquesta prohibició es busca evitar el dany psicològic que les comunicacions entre la víctima i l'investigat o condemnat puguin causar sobre la víctima.¹⁷

¹⁵ de Agapito, L. R. Ob. Cit. (pàg. 576 i 577)

¹⁶ Ibidem (pàg. 577)

¹⁷ Magro Servet, V. (2017). "*La pena de prohibición de comunicación y su aplicación al uso de redes sociales (facebook, instagram, etc.)*". La Ley, nº 9098.

Per tant, la imposició de la prohibició de comunicació busca la tutela i protecció de la víctima, a través d'evitar que s'afecti a la *tranquil·litat* de la víctima per part de l'investigat o condemnat mitjançant qualsevol tipus de comunicació.¹⁸

I.3. PROHIBICIÓ D'APROXIMACIÓ

La **prohibició d'aproximació** és, també, una pena de naturalesa accessòria, la qual es troba relacionada amb el llistat de delictes que es recullen a l'art. 57.1 CP. Tot i així, també pot ser imposada com a mesura cautelar.

La trobem prevista a l'art. 48.2 CP, el qual estableix:

“La prohibición de aproximarse a la víctima, o a aquellos de sus familiares u otras personas que determine el juez o tribunal, impide al penado acercarse a ellos, en cualquier lugar donde se encuentren, así como acercarse a su domicilio, a sus lugares de trabajo y a cualquier otro que sea frecuentado por ellos, quedando en suspenso, respecto de los hijos, el régimen de visitas, comunicación y estancia que, en su caso, se hubiere reconocido en sentencia civil hasta el total cumplimiento de esta pena.”¹⁹

Així doncs, s'està privant a la persona afectada per aquesta prohibició de l'aproximació a la víctima, així com els seus familiars o aquelles persones que el Jutge o Tribunal estimi pertinent, com també d'aproximar-se al domicili, lloc de treball i llocs que siguin freqüentats per la víctima, per tal d'evitar una trobada sobtada entre aquesta i l'agressor o els familiars i persones properes a la víctima.

Es tracta, per tant, d'una pena o mesura cautelar que restringeix la llibertat de moviments del subjecte sobre el que s'imposa aquesta prohibició, condicionant-lo a no poder concórrer per certs espais.²⁰ Aquesta prohibició pot anar acompanyada de la prohibició de comunicació, la qual ha estat anteriorment mencionada i desenvolupada.

¹⁸ Magro Servet, V. (2017). Ob. Cit.

¹⁹ Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal. (article 48, apartat segon)

²⁰ Castro Corredoira, María (2022). Ob. Cit. (pàg. 81)

En el cas de ser acordada en la modalitat de pena accessòria, la durada d'aquesta serà sotmesa a un criteri especial perquè, en cas que la pena principal sigui de presó, la prohibició d'aproximació perdria el seu sentit. És per aquest motiu que el legislador acorda una durada més extensa per a aquells casos en que concorrin una pena de presó amb una pena accessòria de prohibició d'aproximació.

La durada d'aquesta prohibició es troba condicionada amb la gravetat del delictes:

- Durada d'entre 1 i 10 anys, sempre superior a la durada de la pena de presó, per aquells casos en que es condemni per un delictes greu.
- Durada d'entre 1 i 5 anys, sempre superior a la durada de la pena de presó, per aquells casos en que es condemni per un delictes menys greu.

En conclusió, la seva durada no sempre serà la mateixa que la de la pena principal, tot i que si que es troba condicionada i vinculada amb aquesta. Per adoptar-la, el Jutge o Tribunal haurà de valorar la gravetat dels fets, així com la perillositat del condemnat.

Una de les curiositats d'aquesta mesura és que no s'estableix una distància mínima, en el Codi Penal, respecte de la qual ha d'imposar-se la mesura. Tanmateix, a la **Llei Orgànica 1/2004 de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, aprovada per resolució del 28 de juny de 2005** de la Secretaria de l'Estat de Seguretat, si que es fixa la distància d'almenys 500 metres com a distància aconsellable per a la imposició de la prohibició d'aproximació, ja que es considera que és una distància que permet la ràpida resposta visual i que pot permetre les trobades fortuïtes entre l'agressor i al víctima.²¹

La imposició d'aquesta pena accessòria suposa la suspensió del règim de visites, comunicació i estança respecte dels fills per el temps que duri aquesta prohibició, sempre que els fills hagin estat, també, els subjectes passius del delictes comés. Però només serà aplicable quan s'imposa mitjançant una sentència o una mesura de seguretat, com bé es recull en el contingut de l'apartat segon de l'art. 48 CP.²²

²¹ Cabana, P. F. (2008). Ob. Cit. (pàg. 152)

²² Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal. (article 48, apartat segon)

I.3.1 Finalitat d'acordar la mesura de prohibició d'aproximació

La imposició d'aquesta mesura com a **pena accessòria**, respon a dues finalitats:

- 1) **Finalitat assegurativa-cautelar**: el que es tracta és d'evitar que es produeixi una reiteració delictiva.
- 2) **Finalitat de protecció dels béns jurídics que tutel·len el tipus penal**.

Quan la mesura de prohibició d'aproximació s'aplica com a **mesura cautelar** (en aplicació de l'art. 544 bis LECrim), s'acorda amb la voluntat de protegir a la víctima, però només podrà ser adoptada en aquells casos en que sigui estrictament necessari. D'aquesta manera ens podem assegurar que no es torni a produir aquest fet delictiu.

En conclusió, les dues grans finalitats d'aquesta mesura són: la protecció de la víctima de futurs atacs i, davant la perillositat del delinqüent, evitar la reiteració delictiva. Són dos aspectes que sobretot, en l'àmbit de la violència de gènere no s'acaba de deixar clar si és per una de les dues finalitats o per les dues alhora.²³

Hi ha part de la doctrina, com Boldova Pasamar que entenen que el fonament de l'aplicació de la prohibició d'aproximació es diferent quan s'imposa com una pena accessòria de quan s'imposa com a mesura cautelar, ja que en el primer cas es respon a la culpabilitat i en el segon a la perillositat. D'altres, com Tamarit Sumalla, defensen que en ambdós casos s'intenta actuar contra la perillositat del subjecte que comet el fet delictiu, ja que entenen que la perillositat d'un cas i de l'altre, són perillositats diferents i, per tant, no es trobaríem en el mateix supòsit.²⁴

Tanmateix, una cosa queda clara i és que el que es busca protegir a través de la imposició d'aquesta mesura cautelar o pena accessòria és la protecció de la vida i integritat física i psíquica de la víctima, ja que busca impedir que es tornin a produir lesions o situacions de maltractament de qualsevol tipus, com també prevenir d'aquells actes més lleus que puguin desembocar en fets greus.

²³ Castro Corredoira, María Ob. Cit. (pàg. 124 i ss.).

²⁴ Ibidem (pàg. 128).

CAPÍTOL II. TRENCAMENT DE CONDEMNNA

II.1. CONCEPTUALITZACIÓ

El **delicte de trencament de condemna** el trobem recollit al Codi Penal, Títol XX, dels delictes contra l'Administració de Justícia, Capítol VIII sobre els delictes de trencament de condemna, concretament a l'art. 468 del present text normatiu.

Aquest precepte inclou dos supòsits diferents: en l'apartat primer hi trobem el delicte de trencament de condemna en sentit ampli, és a dir, el tipus bàsic, en el que es castiga l'incompliment, per part de la persona penalment responsable, d'una condemna, mesura de seguretat, presó, mesura cautelar, conducció o custòdia; seguidament, en l'apartat segon es preveu la possibilitat de cometre's aquest delicte quan es trenqui una condemna de les que es preveuen en l'Art. 48 del CP, així com també, una mesura cautelar o de seguretat quan la víctima sigui alguna de les persones que recull l'Art. 173.2 CP, o bé, la mesura de llibertat vigilada; i, finalment, el tercer punt castiga aquelles situacions en les que s'intenta malmetre o destruir els dispositius que controlen el compliment de qualsevol de les penes, mesures de seguretat o mesures cautelars mencionades.

A l'Art. 48 CP es recull la pena privativa del dret a residir en determinats indrets, o bé, acudir a ells, com també la prohibició d'apropar-se o comunicar-se amb la víctima o aquelles persones que el Jutge o Magistrat determini, el que es coneix més col·loquialment com a *ordre de protecció* o *ordre d'allunyament*. Aquest precepte busca garantir la protecció de la víctima o persona respecte de la qual s'apliqui aquesta mesura per tal d'evitar certes situacions desagradables o, fins i tot, angoixants, que puguin afectar a la quotidianitat de la persona protegida.

Per altre banda, a l'art. 173.2 CP hi trobem tipificat les accions constitutives d'un delicte conegut com **violència domèstica**. És a dir, castiga totes aquelles accions que consisteixin en atemptar contra la integritat física o moral d'una persona, la qual sigui o hagi estat cònjuge de l'autor, o bé, hagin estat lligats per una anàloga relació d'afectivitat, fins i tot quan no hi hagi convivència, o bé, sobre els descendents, ascendents o germans per naturalesa, adopció o afinitat, ja siguin propis o del cònjuge o convivent, com també, en cas de ser sobre menors o persones

amb discapacitat necessitades d'especial protecció, les quals convisquin amb ell o es trobin sota la seva potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge o convivent, juntament amb les persones que es trobin emparades per qualsevol relació que es trobi vinculada amb el nucli familiar de convivència i, finalment, també engloba a aquelles persones que siguin especialment vulnerables i es trobin sotmeses a la custòdia o guarda a centres públics o privats.

A més, cal destacar que el delictes de trencament de condemna és un delictes que és molt freqüent en situacions de **violència de gènere** en els casos en els que la mesura cautelar o condemna imposada per part del Jutge o Tribunal és la **prohibició de comunicació o d'aproximació a la víctima**, o bé, ambdues alhora. Aquest tipus de mesures o condemnes són imposades per tal de poder protegir a la víctima durant el procediment penal, o bé, un cop ha estat dictada la resolució, per tal d'atorgar, no només protecció a la víctima sinó, també, la possibilitat de poder aconseguir una tranquil·litat en aquesta, garantint l'allunyament del condemnat.²⁵

La voluntat del legislador mitjançant l'establiment d'aquest delictes és permetre que el compliment de la pena imposada per part dels òrgans jurisdiccionals, a causa de la comissió d'un altre delictes, en aquest cas d'un delictes dels que es troben dins de l'àmbit dels delictes de violència de gènere, no quedi a l'arbitri de l'investigat o condemnat, ni tan sols de la víctima.²⁶

L'**element objectiu** del tipus requereix que l'autor tingui coneixement de la mesura cautelar o pena accessòria que li ha estat imposada i que aquesta consistia en la prohibició de comunicar-se o apropar-se a la víctima.²⁷

Per a que es produeixi la **consumació** del delictes de trencament de condemna només serà necessari que s'infringeixi la prohibició que li hagi estat imposada de manera conscient, és a dir, sabent que duent a terme una conducta determinada està incomplint el mandat judicial.

²⁵ Magro Servet, V. (2022). “*Praxis jurisprudencial sobre el delito de quebrantamiento de condena o medida cautelar del art. 468 CP*”. La Ley, nº 10015. (pàg. 1)

²⁶ Escudero Muñoz, Marta (2021). **Violencia de Género. Aspectos Penales y Civiles. En El delito de quebrantamiento de condena o medida cautelar en el ámbito de la violencia sobre la mujer. El art. 544 bis in fine LECrim.** Sepín. (Tomo II, pàg. 62).

²⁷ Ibidem. (pàg. 63)

A més, serà necessari que la seva comissió sigui dolosa, tot i que l'estat de necessitat si que pot aplicar-se com a causa de justificació en aquest cas.²⁸

D'acord amb la situació objecte d'estudi en el present treball, només es tindrà en compte aquelles situacions en les que es cometi aquest delictes pel trencament d'una condemna en el marc d'un procediment de violència contra la dona, malgrat aquest precepte englobi altres conductes típiques.

II.2. BÉ JURÍDIC PROTEGIT

El **bé jurídic** que es protegeix mitjançant aquest tipus penal és l'**Administració de Justícia**. Es busca la protecció de les funcions que desenvolupa el **poder judicial** en els processos penals, per tal de promocionar el respecte a les resolucions judicials dictades per els òrgans jurisdiccionals del nostre Estat i, en conseqüència, que aquestes puguin ser executades, tal i com va voler que fos el legislador quan va incloure aquest tipus penal dins del grup de delictes contra la Administració de Justícia. Malgrat tot, són diversos els autors que consideren que també suposa un menyspreu cap a la víctima, com bé estableix, per exemple, el Magistrat Vicente Magro Servet en el seu article:

“Esta “desobediencia a la orden” supone dos tipos de “desprecios”: Uno a la orden judicial dictada por la autoridad judicial, y otro a la propia víctima. [...]”

Con ello, el desprecio a la autoridad judicial es relevante, pero también lo es hacia la víctima que le denuncia por un delito que motivo que el juez fijara la medida cautelar, o que esa denuncia desemboque en un juicio oral del que dimana una sentencia condenatoria que lleve aparejada la pena de alejamiento. Pero no hay que olvidar que, además de ese desprecio al orden judicial, esta conducta ocasiona, al mismo tiempo, una situación de serio temor en las víctimas cuando comprueban que, pese a la decisión judicial de alejamiento del afectado por la orden, la incumple con grave riesgo,

²⁸ Muñoz Conde, F. (2019). *Derecho Penal. Parte Especial* (22.ª ed.). Tirant lo Blanch. (pàg. 874 i 875)

*incluso, de que pueda cometer, además, un delito contra la vida e integridad física de la víctima del primer delito, a raíz del cual se dictó la orden de alejamiento.*²⁹

Conseqüentment, podríem considerar que, malgrat es despregui de la voluntat del legislador que el bé a protegir sigui l'Administració de Justícia, d'acord amb que s'ha desenvolupat anteriorment, és possible considerar també que, en essència, i d'una manera indirecte, el legislador també busca la protecció de la indemnitat de la víctima mitjançant aquest tipus penal.³⁰

A més, cal destacar que hi ha situacions en les que la persona a favor de la qual s'adopten les prohibicions en qüestió, acaba perdonant a l'agressor i busca reprendre el contacte amb aquest, provocant l'incompliment de la persona afectada per les prohibicions en qüestió. Respecte d'aquest fet se'n va pronunciar el Tribunal Suprem en un Acord no jurisdiccional de Ple de 25 de novembre de 2008 en el que es recollia el següent: “*el consentimiento de la mujer no excluye la punibilidad a efectos del art. 468*”, del que se'n desprèn que l'Administració de justícia és un bé jurídic que ha de ser prioritari sobre la voluntat de la dona, en tant que es busca la seva protecció.³¹

II.3. TRENCAMENT DE CONDEMNA EN UNA SITUACIÓ DE VOLÈNCIA DE GÈNERE: SUBJECTES

En els supòsits en que es comet un delictes de trencament de condemna o mesura cautelar en l'àmbit dels procediments de la violència contra la dona és en aquells casos en que, degut a que l'autor ha estat prèviament condemnat per un dels delictes de violència de gènere, pel que se li ha imposat, juntament amb la pena principal, una pena accessòria de prohibició de comunicació i/o prohibició d'aproximació i aquest no dona compliment a la pena accessòria imposada, o bé, per altre banda, el procediment penal encara es troba en curs i, per tant, aquestes mesures hagin estat

²⁹ Magro Servet, V. (2022). Ob. Cit. (pàg. 1)

³⁰ Cueto Moreno, C. (2017). *El delito de quebrantamiento en el ámbito de la violencia de género* (1.a ed.). Dykinson. (pàg. 150)

³¹ Muñoz Conde, F. (2019). *Derecho Penal. Parte Especial* (22.ª ed.). Tirant lo Blanch. (pàg. 874)

imposades com a mesura cautelar, mesures a les que no s'hagi donat compliment i han donat lloc a la comissió del delictes referenciat.

Són precisament aquest tipus de supòsits els que seran objecte d'estudi en el present treball, ja que, si bé és cert que aquestes penes accessòries o mesures cautelars es poden imposar més enllà de l'esfera de la violència de gènere, només posarem atenció a aquells procediments que tinguin a veure amb aquesta.

II.3.1. Subjecte actiu

El **subjecte actiu** és aquella persona que infringeix la condemna o mesura cautelar que li ha estat imposada, com bé s'ha indicat anteriorment. Tanmateix, en el tipus de supòsits que ens ocupen, és a dir, en situacions de violència de gènere, aquets subjecte haurà de tractar-se d'un home, malgrat que, com ja ha estat indicat anteriorment, la totalitat de l'article no només contempli els casos en que l'autor hagi de ser necessàriament un home.

No obstant, no n'hi ha prou amb que el subjecte actiu es tracti d'un home, sinó que també serà necessari que es tracti d'un home que sigui o hagi estat cònjuge de la víctima, o bé, estigui o hagi estat lligat a aquesta persona (la víctima) per una anàloga relació d'afectivitat, incloent aquelles situacions en que no s'hagi donat la convivència entre ambdues parts.

És per aquest motiu que el delictes de trencament de condemna o de mesura cautelar es tracta d'un **delictes especial**, en tant que no pot ser comés per qualsevol persona, sinó només aquelles que es trobin en les condicions exposades.

II.3.1. Subjecte passiu

En aquest sentit, el **subjecte passiu**, en aquestes situacions, només pot ser una dona que sigui o hagi estat cònjuge de l'autor, o bé, estigui o hagi estat lligat a aquest (l'agressor) per una anàloga relació d'afectivitat, incloent aquelles situacions en que no s'hagi donat la convivència entre ambdues parts, a més, de haver estat,

prèviament, víctima en un procediment de violència sobre la dona per el qual el seu agressor hagi estat condemnat mitjançant resolució judicial, o bé, li hagi estat imposada alguna d'aquestes mesures (o ambdues alhora) com a mesura cautelar, en aquells casos en que el procediment segueixi en curs.

CAPÍTOL III. PAPER DE LES XARXES SOCIALS EN LA SOCIETAT ACTUAL I EL SEU IMPACTE EN LES RELACIONS DE PARELLA

III.1. IMPACTE DE LES NOVES TECNOLOGIES EN LES RELACIONS SOCIALS

La comunicació és un dels components més rellevants pel desenvolupament i les relacions dels éssers humans. Aquesta comunicació ha experimentat molts canvis al llarg del temps, però, en aquests moments, ens trobem immersos en una nova era, la era digital, en la que l'ús de les tecnologies ha condicionat el desenvolupament de les activitats més quotidianes. Aquestes estan tenint un impacte de gran entitat en les nostres vides, afectant també a les nostres relacions socials.

Actualment, les noves tecnologies, concretament a les Tecnologies de la Informació i Comunicació (TIC), juguen un paper molt important en la socialització, ja que a través d'elles han aparegut les **xarxes socials**, les quals ens permeten intercanviar i compartir informació amb molta facilitat i rapidesa, de manera immediata, fent possible estar en contacte permanent amb la gent que conforma els nostres cercles socials, siguin on siguin. Les xarxes socials són, per tant, el principal mitjà de comunicació i de relacions personals a l'actualitat.

La jurisprudència defineix les xarxes socials de la següent manera:

“Podemos definir las redes sociales on-line como estructuras sociales compuestas por un grupo de personas que comparten un interés común, relación o actividad a través de Internet, donde tienen lugar los encuentros sociales y se muestran las preferencias de consumo de información mediante la comunicación en tiempo real, aunque también puede darse la comunicación diferida en el tiempo, como en el caso de los foros. No sólo

*nos relacionamos y compartimos con los demás, sino que, además, exponemos abiertamente y en tiempo real nuestros gustos y tendencias, expresando la propia identidad. En conclusión, las redes sociales on-line las crean los usuarios a través de las posibilidades de uso que ofrecen los servicios de Internet.”*³²

A la societat actual, és freqüent, sobretot entre adolescents, l'ús de les xarxes socials, on es poden crear perfils per mostrar fotografies, vídeos, opinions en publicacions a fòrums, etc., convertint-se, per tant, en una eina destinada a mostrar l'esfera més personal de la persona, els seus gustos, els seus *hobbies* i, fins i tot, mostrar, a cada moment, allò que la persona usuària està fent, en aquell precís instant i de forma gratuïta. Totes aquestes conductes estan destinades a l'acceptació social i la integració en grups de persones.³³

Tot i que, en la nostra societat, es fa un ús generalitzat de les xarxes socials per gairebé totes les franges d'edat, és cert que els usuaris principals en són els adolescents. Ariadna Martín Montilla, en el seu article “*Una modalidad actual de violencia de género en parejas de jóvenes: las redes sociales*”, publicat al 2016, estableix que un 25,53% dels adolescents fan ús de les xarxes socials per mantenir-se en contacte amb la gent del seu voltant, i un altre 24,7% per comentar les seves coses amb la seva xarxa, convertint-se, en l'actualitat, en un instrument bàsic per a les relacions socials, sobretot entre els grups d'edats dels més joves. Tanmateix, un 47,8% dels adolescents reconeixent que han patit una situació molesta o, fins i tot, desagradable a les xarxes, degut a haver rebut insults o menyspreus.

Enguany, les xarxes s'han convertit en un espai on poder compartir i buscar informació sobre els usuaris, sobretot des de l'aparició dels *smartphones*, els quals permeten estar en permanent connexió amb la xarxa, siguis on siguis, i compartir a cada segon allò que fas o penses amb les persones del teu entorn. Són, per tant, el principal mitjà de comunicació, actualment.

³² SAP Alacant, Secció Primera, núm. 406/2021, de 30 de juny de 2021

³³ Martín Montilla, Ariadna (2016). “*Una modalidad actual de violencia de género en parejas de jóvenes: las redes sociales*” | Educación XX1. <http://revistas.uned.es/index.php/educacionXX1/article/view/16473> (pàg. 406 i ss.)

Segons les dades publicades per *The Cocktail Analysis* al 2011 les xarxes socials són la segona eina més usada a través del mòbil, després del correu electrònic.³⁴

Però, hem de tenir en compte que, un mal ús de la informació que corre per les xarxes ens pot avocar a riscos considerables, i, en aquest sentit, han proliferat molt les conductes delictives a través d'aquestes, com per exemple: les difamacions, les conductes hostils, danys a la intimitat, ja sigui a través de comentaris, missatges, creació de perfils falsos, suplantació de la identitat, insults, xantatges, amenaces, fins i tot difusió d'imatges sense consentiment de la persona. Conductes com aquestes són cada vegada més freqüents, conductes que també es donen dins de l'àmbit de la parella.

III.2. INTERACCIONS ENTRE USUARIS A LA XARXA

Actualment les xarxes socials, com bé s'ha esmentat en l'apartat anterior, són una de les principals fonts de comunicació de la societat. D'entre les xarxes socials més utilitzades en els últims temps trobem: *Facebook*, *Instagram*, *Twitter* i *WhatsApp*. Mitjançant aquestes és possible comunicar-se de diverses maneres, donat que cadascuna de les xarxes esmentades anteriorment ens permet interactuar amb la resta d'usuaris de diverses maneres, per aquest motiu, les analitzarem una per una.

III.2.1. WhatsApp

Com ja s'hi ha fet referència anteriorment, WhatsApp és una de les aplicacions mòbils de missatgeria instantània més utilitzades al món, la qual ens permet enviar i rebre missatges de text i multimèdia. El seu funcionament és molt similar a la resta de plataformes de missatgeria instantània que poguessin existir per ordinadors fins a l'aparició dels *smartphones*.

WhatsApp ens permet dur a terme un seguit d'interaccions entre usuaris:

- **Enviar missatges escrits o multimèdia** en xats privats entre dos usuaris o xats en grup amb més de 2 usuaris. Existeix la possibilitat d'esborrar missatges.

³⁴ Martín Montilla, Ariadna (2016). Ob. Cit. (pàg. 408)

- **Publicació “estats”.** Els *estats* són imatges o vídeos que es comparteixen i visualitzen d’una forma semblant a la vista de diapositives i que tenen la peculiaritat de ser visibles només durant 24 hores. La persona usuària que hagi realitzat la publicació d’aquests *estats* tindrà la possibilitat de veure quins usuaris les han visualitzat.
- **Qualsevol usuari pot crear grups de xat amb els usuaris que formen part dels seus contactes.**
- **Possibilitat de realitzar trucades o videotrucades entre usuaris** a través d’aquesta plataforma.

La resta d’usuaris disposen de la possibilitat de poder-los respondre. Quan respons envies aquesta resposta en forma de missatge al xat privat de la persona que ha fet la publicació.

Com es desprèn de la lectura de les diferents interaccions que es poden desenvolupar en el marc de l’aplicació, totes elles impliquen, *a priori*, una comunicació directe entre l’usuari emissor i l’usuari receptor.

III.2.2. Instagram

Instagram és una aplicació mòbil amb un dels majors creixements en el món, actualment. En ella, es poden dur a terme una gran diversitat d’accions, les quals es detallen a continuació:

- **Publicació de fotografies o vídeos al nostre perfil personal.**
- **Publicació “d’històries”.** Aquestes són com els *estats* de WhatsApp, es tracta de contingut multimèdia que restaran visibles durant 24 hores al nostre perfil. La persona usuària que hagi realitzat la publicació d’aquestes *històries* tindrà la possibilitat de veure quins usuaris han visualitzat les han visualitzat.
- **Possibilitat “d’etiquetar” a la resta d’usuaris de la plataforma en les nostres publicacions.** Això implica que la persona usuària que realitza la publicació, ja sigui d’imatge o de vídeo, pot mencionar a la resta d’usuaris de la plataforma en les seves publicacions. Si això es fa, la persona *etiquetada* rep una notificació informant-lo.

- **Fer “m’agrada” a les publicacions d’altres usuaris.** Aquesta acció implica dur a terme una comunicació indirecte amb la persona usuària, ja que malgrat no li escrivim un missatge directament, aquesta rebrà una notificació que li indicarà que ens ha agradat la seva publicació.
- **Comentar les publicacions.** Existeix la possibilitat d’escriure missatges a les publicacions realitzades per els usuaris d’aquesta xarxa social.
- **Reaccionar a les històries.** Es pot fer de dues maneres: de manera directe, responen a l’*història*, resposta que es rebuda com a missatge privat, o bé, de manera indirecte, mitjançant reaccions a través d’emoticones.
- **Possibilitat d’enviar missatges en xats privats o xats en grup.**
- **Possibilitat de realitzar videotrucada en xats privats o en grup.**
- **Directes.** Es tracta d’una manera de compartir experiències en directe amb la resta dels usuaris. La persona que esta fent l’emissió té la possibilitat de veure qui esta visualitzant aquella retransmissió

III.2.3. Facebook

Facebook té un funcionament molt semblant al d’Instagram, és una xarxa social que va ser creada per tenir contacte amb la resta de persones del nostre entorn i per compartir imatges, informació i contingut. En ella podem dur a terme les següents accions:

- **Compartir publicacions.** Poden ser missatges escrits o de contingut multimèdia (fotos o vídeos) al nostre *mur* (és a dir, el perfil personal).
- **Reaccionar a les publicacions.** Així com a Instagram es poden dur a terme *m’agrades*, a Facebook no només pots indicar si t’agrada, sinó també si: t’encanta, et fa riure, et sorprèn, t’entristeix o et fa enfadar. De qualsevol de les reaccions, l’usuari que ha realitzat la publicació en rep una notificació. (comunicació indirecta)
- **Comentar publicacions,** de la mateixa manera que a Instagram.
- **Etiquetar a la resta d’usuaris,** de la mateixa manera que a Instagram. (comunicació indirecta)
- **Compartir una publicació d’un altre usuari al nostre mur o el mur d’algun grup creat a la plataforma.** (comunicació indirecta)

- **Enviar missatges per xats privats o per xats en grup.**

III.2.4. Twitter

Twitter és una xarxa social de comunicació bidireccional en la que es poden compartir opinions i/o contingut multimèdia. En ella es pot realitzar les següents actuacions:

- **Fer *tweets*.** És a dir, dur a terme publicacions en el teu perfil personal, que poden ser missatges escrits de no més de 280 caràcters, acompanyats o no de contingut multimèdia.
- **Fer *retweet*.** És a dir, compartir el *tweet* que hagi fet qualsevol altre usuari al teu perfil.
- **Fer *m'agrada*,** de la mateixa manera que passa a Instagram.
- **Enviar missatges en xats privats o de grup.**
- **Mencionar a usuaris en els *tweets*.**
- **Respondre als *tweets* d'altres usuaris.**
- **Poder conversar o escoltar converses als anomenats “*espais*”,** té un funcionament similar als directes d'Instagram, ja que es tracta d'una emissió en directe, però només amb la veu, no hi ha imatge. En aquests pots conversar amb les altres persones que tinguin aquesta funció habilitada i és visible per tothom qui en són només oients.

III. 3. LES XARXES SOCIALS EN LES RELACIONS DE PARELLA

Si bé és cert que l'arribada de les noves tecnologies, i amb elles, les xarxes socials, va marcar un abans i un després en les relacions socials, també ho ha fet, concretament, en l'àmbit de les relacions de parella.

Així mateix, amb l'arribada d'aplicacions com WhatsApp, Instagram, Facebook, Twitter, etc., l'ús de les xarxes socials es va incrementar. Aquest fenomen ha tingut un gran impacte, també, en les relacions de parella, ja que si les xarxes socials han estat beneficioses per a l'inici de relacions sentimentals, aquestes també s'han vist

afectades a causa de discussions provocades per les diferents interaccions realitzades en les diverses plataformes, fins a punt de arribar a trencar-les.

En aquest tipus d'aplicacions mòbils (xarxes socials), els contactes poden obtenir informació de forma immediata, al respecte de quan ha sigut la darrera vegada que un usuari s'hi ha connectat, si en aquell instant es troba o no connectat a aquella xarxa social, o bé, si ha llegit o no un missatge, entre d'altres. Aquest tipus de d'informació respecte dels usuaris poden convertir allò que, inicialment, ha de ser una eina per facilitar la comunicació de parella (entre d'altres persones del nostre entorn), en un mitjà de control i desconfiança respecte d'aquesta persona, provocant discussions i, fins i tot, ruptures o episodis violents degut a la gelosia, la qual és provocada per conductes obsessives respecte d'estar en permanent contacte amb l'altre part de la parella, com també per suposades "connexions a deshora" de un dels membres de la parella que aquest no pot justificar, o bé, per missatges que aquesta persona hagi rebut de terceres persones.

Tot i així, segons el que determinen els experts, la fase més preocupant i obsessiva no és durant el transcurs de la relació, sinó que aquesta arriba després d'haver-la finalitzat, per la fixació en el constant control d'aquella persona, la seva vida i allò que fa o pensa, arribant a comportaments perillosos.³⁵ També conductes violentes com, per exemple, amenaçar, insultar o menysprear i/o ridiculitzar públicament a la seva exparella a través de les xarxes socials. Aquests comportaments, els que es duen a terme un cop ha finalitzada la relació, són les que seran objecte d'estudi en aquest treball.

Per tant, amb l'aparició de les xarxes socials, ja sigui mitjançant *smartphones* amb aplicacions com pugui ser WhatsApp, o bé, a través d'internet, amb xarxes com Facebook, Instagram, Twitter, etc. han aparegut també noves formes d'exercir violència i, en conseqüència, ha esdevingut un nou context per a la violència de gènere.

Atenent a la possibilitat d'establir comunicacions a través de les xarxes socials amb el nostre entorn, sense necessitat de fer-ho de físicament davant de l'altre subjecte,

³⁵ Martín Montilla, Ariadna (2016). Ob. Cit. (pàg. 410)

ni tampoc a través de una trucada telefònica, podem afirmar que les xarxes socials s'han convertit en un nou espai a través del qual es pot cometre un delict de trencament de condemna o de mesura cautelar, quan aquesta és la prohibició de comunicació amb la víctima.

CAPÍTOL IV. JURISPRUDENCIA SOBRE EL TRENCAMENT DE CONDEMNA EN LES XARXES SOCIALS

IV. 1. ANÀLISI JURISPRUDENCIAL

Per tal de poder examinar aquest fenomen és necessari que tinguem present el que estableix la jurisprudència al respecte d'aquest, ja que a través de les xarxes socials es poden dur a terme diverses interaccions amb la resta d'usuaris. Tanmateix, tot i que aquestes interaccions es puguin entendre com a comunicacions entre els usuaris, a efectes d'apreciar un delict de trencament de condemna no totes les interaccions podran ser considerades com il·lícites.

Per realitzar l'anàlisi dels criteris jurisprudencials va ser necessari recórrer a aquella jurisprudència que ha estat assentada per part de les Audiències Provincials, donada la falta de jurisprudència per part del Tribunal Suprem al respecte, degut a la relativa novetat d'aquest fenomen. És per aquest motiu que no ha sigut possible que el TS hagi pogut examinar aquest fenomen a fons, en canvi, si que ho ha pogut ser per part de les AAPP.

Malgrat que es va tenir en compte només aquelles resolucions provinents de les AAPP, el nombre d'aquestes seguia trobant-se en el mig miler, aproximadament, motiu pel que va ser necessari filtrar pel seu origen temporal.

Cal destacar que quan es va dur a terme aquest darrer filtratge es va poder observar que el delict de trencament de condemna és un fet que ha anat en augment en els darrers temps, juntament amb els avenços en la tecnologia, i és per aquest motiu que fins al 2014 el nombre de resolucions anuals per part de les AAPP al respecte no arribava al centenar, però a partir del 2016 el nombre de resolucions era vora les 400 anuals. Tenint en consideració les darreres dades esmentades, es pot observar que es tracta d'un fenomen que ha experimentat un creixement considerable en els darrers anys, coincidint amb el creixement, també a partir del 2016, de xarxes com

Instagram, noves funcions al WhatsApp, entre d'altres. Es tracta, per tant, d'un fenomen relativament nou, aspecte que fa que sigui difícil o gairebé impossible de trobar jurisprudència del TS al respecte.

Per tant, les resolucions que han estat objecte d'anàlisi són aquelles que han estat dictades a partir del gener del 2019 per part de les AAPP. Dels resultats obtinguts, ha estat necessari escollir aquelles que tractaven el trencament de condemna a causa d'una interacció a les xarxes socials, més enllà d'una trucada o un missatge enviat directament a la víctima, ja que aquests dos supòsits eren una evidència de conducta il·lícita i l'objecte d'aquest treball és analitzar aquelles interaccions que poden portar-nos a confusió pel que fa a decidir a determinar la tipicitat de la conducta.

També ha de tenir-se en consideració que en moltes de les Sentències trobades en aquesta recerca es repetia la conducta per la qual es cometia el delictes de trencament de condemna i, per aquest motiu, s'ha volgut recopilar resolucions que tinguessin en compte diferents interaccions que ens portessin al mateix resultat, com les que seran esmentades a continuació.

A la **SAP València, Secció 1^a, núm. 147/2019, de 25 de març de 2019** veiem com tracta la jurisprudència les publicacions efectuades per la persona afectada per l'ordre de protecció, les quals fan referència a la víctima. En el present cas, el Sr. Roque, durant la vigència de l'ordre de protecció va dur a terme una sèrie de publicacions al seu *mur* de Facebook i a Instagram en les que figuraven les inicials de la Sra. Julia. El Jutjat penal el va condemnar per un delictes de trencament de condemna i davant d'aquesta resolució, el Sr. Roque va interposar un recurs d'apel·lació per vulneració del dret a presumpció d'innocència.

L'AP de València va absoldre al Sr. Roque. Ho va fonamentar en que la Sentència del Jutjat Penal **no va especificar quins eren els comentaris que aquest va publicar al seu *mur* i això impedia al tribunal poder determinar si els missatges anaven o no dirigits a la víctima.** A més, la resolució aprofita per establir que el fet d'al·ludir a una persona als seus comentaris no constitueix una comunicació, malgrat aquests comentaris puguin acabar arribant a la víctima, a no ser que la intenció de la persona a l'hora de publicar el missatge fos

comunicar-se amb aquesta. Juntament amb això, l'AP afegeix que si no s'interpretés d'aquesta manera, s'estaria afectant al dret de llibertat d'expressió.

Així mateix, l'acusat va defensar que els comentaris no anaven dirigits a la víctima sinó que volien expressar els seus sentiments després de la ruptura. Cal destacar, també, que tant la víctima com l'acusat es tenien bloquejats a la xarxa social en qüestió, aspecte que reforça l'argument de no buscar comunicar-se amb la víctima, en tant que aquest sabia que la Sra. Julia no ho veuria.

L'AP acaba determinant que tant la tesis que l'acusació de voler establir una comunicació amb la víctima, com la que sustenta la defensa que no era aquest l'ànim de l'autor són defensables i, per tant, el fet de no ser una més solida que l'altre, obligava al tribunal a absoldre l'acusat de conformitat amb el principi *in dubio pro reo*.

A la **SAP Zamora, Secció 1ª, núm. 35/2019, 10 de Juliol de 2019** es discuteix sobre si els missatges enviats per el Sr. Rafael en un xat de grup de WhatsApp del que aquest formava part, juntament amb la seva mare i la víctima (Sra. Mercedes), és un acte constitutiu d'un delicte de trencament de condemna.

Els fets succeeixen durant la vigència de les mesures cautelars imposades al Sr. Rafael respecte de la prohibició de comunicació i aproximació de la víctima, la Sra. Mercedes, degut a que el Sr. Rafael remet una sèrie de fotografies i un vídeo de la filla en comú amb la víctima a un xat de grup de WhatsApp, del que en formen part la seva mare i la víctima, el qual havia estat en desús des de la imposició de les mesures al Sr. Rafael. Davant d'aquests fets el Jutjat Penal núm. 1 de Zamora va considerar que no s'havia comés un delicte de trencament de condemna en tant que, el Sr. Rafael, no va dirigir-se directament a la víctima.

Malgrat les consideracions del Jutjat Penal, l'AP de Zamora va considerar que els fets **si podrien ser constitutius de un delicte de trencament de condemna, però no pel simple fet d'enviar els missatges en aquest xat de grup, sinó per el contingut del vídeo que va ser remés per el Sr. Rafael a través d'aquest**, del qual se'n desprenia, per les manifestacions que hi apareixien per part de l'acusat, que la real voluntat del Sr. Rafael era comunicar-se amb la víctima. La resolució de

L'AP de Zamora estima, per tant, el recurs interposat per la Sra. Mercedes i es declara la nul·litat de la resolució del Jutjat Penal per error en l'apreciació de la prova, havent de celebrar-se de nou el judici.

D'aquesta resolució es pot extreure la conclusió que el simple fet d'enviar un missatge, per part de la persona afectada per la prohibició de comunicació i aproximació, per WhatsApp a un xat en grup en el que també s'hi troba la víctima, no constitueix en si mateix un delict de trencament de condemna, **sinó que només serà constitutiu de delict si aquest és enviat amb ànim de comunicar-se amb la víctima.**

En la SAP Navarra, Secció 1^a, núm. 190/2020, de 9 de novembre de 2020, es fa referència a un supòsit en que al Sr. Eulalio li ha estat imposada una condemna de prohibició de comunicació i aproximació i durant la vigència d'aquestes prohibicions va fer *m'agrada* a una publicació d'Instagram de la víctima, així com va remetre una sèrie de missatges a un xat de grup on entre els diferents membres d'aquets es troba la víctima.

L'AP estableix que sí que s'ha de considerar que hi ha un delict de trencament de condemna en el cas del *m'agrada* que s'ha dut a terme a una publicació de la víctima, en tant que es va fer en una publicació antiga, diversos dies després de ser publicada la fotografia, pel que havia estat necessari que el Sr. Eulalio hagués cercat, conscientment, la publicació en qüestió.

Pel que fa al missatge en el xat de grup, el tribunal estableix que per raons processals no es pot pronunciar al respecte, però que sota el seu criteri, dels missatges no se'n desprèn la voluntat del Sr. Eulalio d'entaular una conversa amb la víctima, pel que, sota el seu criteri la conducta és atípica, tal i com ja va interpretar el Jutjat Penal:

“No consideró por el contrario que los mensajes escritos por el acusado en el grupo de wasap motoskitos, que fueron admitidos por el acusado, deba considerarse una conducta ilícita pues en este caso no se acreditaba, no más allá de toda duda, una actuación deliberada por parte del acusado es decir una búsqueda consciente de contacto con la denunciante, respecto de lo cual aplicó el principio in dubio pro reo.”

En la **SAP Alacant, Secció 1^a, núm. 406/2021, de 30 de juny de 2021**, malgrat s'acaba confirmant parcialment la condemna de l'autor del delictes, s'estima una de les pretensions del recurs interposat per aquest, en el que demanava, entre d'altres aspectes, que fos absolt per l'eventual delictes de trencament de condemna comés a causa de la publicació de diversos *estats* a la xarxa social WhatsApp.

A l'autor dels fets, el Sr. Ernesto, li havia estat imposades una mesura cautelar de prohibició d'aproximació a menys de 300 metres i una de prohibició de comunicació amb la seva exparella, tanmateix, mentre aquestes mesures cautelars eren vigents, el Sr. Ernesto va publicar diversos *estats* en els que suposadament feia referència a la relació que havia tingut amb la víctima, a més d'enviar un missatge d'una salutació mitjançant la xarxa social Facebook i dues trucades perdudes a través d'aquesta mateixa xarxa social. Davant d'aquests esdeveniments, el Jutjat Penal nº 2 de Oriola va considerar que aquests eren constitutius d'un delictes de trencament de mesura cautelar.

En aquests *estats* hi figuraven els següents missatges: “*Rally Barcelona*” juntament amb emoticones de cares tristes, “*Después de todo aun te kiero*” juntament amb emoticones de cares tristes, una fotografia d'un anell amb una llegenda “*tu yo es*”, “*Pase lo que pase tq*” juntament amb emoticones de cares tristes, i “*Cuento con tigo para Barcelona cnt?*” juntament amb l'emoticona d'un cotxe.

Davant de la resolució del Jutjat Penal, el Sr. Ernesto va interposar recurs d'apel·lació. No obstant, i malgrat que l'AP d'Alacant va apreciar la comissió del delictes en el cas del missatge i trucades que es van dur a terme a través de Facebook, en el supòsit dels *estats* de WhatsApp, **el tribunal va considerar que els fets no eren constitutius d'un il·lícit penal, en tant que, tot i provar-se que, efectivament, aquests estats van ser publicats, aquests no van ser remesos per part del Sr. Ernesto a la seva exparella (la víctima) en cap moment.** A més, per poder veure aquestes publicacions és necessari que la víctima tingui el número de mòbil del Sr. Ernesto a la seva agenda de contactes i hagi accedit voluntàriament a l'*estat* de l'acusat per poder veure les publicacions en qüestió. És per aquest motiu que **la Sala va considerar que el fet de que la víctima accedeixi a les publicacions del llavors acusat no pot ésser considerat un acte de trencament**

de mesura cautelar, en tant que l'acusat no va vulnerar en cap moment la mesura que li havia estat imposada.

Així mateix ho va argumentar el tribunal en el FJ 1r:

“En cuanto al primero de los motivos, sostiene el recurrente que no ha quedado acreditado que el acusado remitiera a la denunciante "mensajes de WhatsApp", pues lo único que queda probado es que publicó determinados "estados de WhatsApp" en su perfil de dicha aplicación. Sobre este concreto punto hemos de estimar el recurso del recurrente. No se ha probado la remisión por parte del acusado de ningún mensaje directo desde su WhatsApp al contacto de la Señora Leonor . Tal y como razona el apelante, para que una persona acceda a las fotografías, textos o audios que otro publica en su estado de WhatsApp ha de figurar en su agenda de contactos, ir al listado de estados y abrir el correspondiente a la persona cuyas publicaciones interesa conocer. Exige, por tanto, un acto voluntario de acceso por parte de la denunciante, al estado del denunciado para poder ver sus fotografías y textos, ignorando éste quien pueda verlos. Es por ello que esta Sala, ya en otras ocasiones ha considerado que la libre y voluntaria entrada por parte de una mujer protegida por una prohibición de comunicación, al estado de whatsapp del hombre sobre el que recae la prohibición, donde este "cuelga" fotografías o leyendas de desamor, añoranza o tristeza, no puede considerarse un acto de quebrantamiento de dicha orden, en cuanto conducta que vulnere el mandato judicial y menoscabe la seguridad y tranquilidad de la mujer protegida.”

Nogensmenys, el tribunal també destaca que **si s'hauria d'apreciar trencament de condemna en el cas que a través d'aquests estats s'afectés a l'ordre d'allunyament, o bé, contingés amenaces o injúries que poguessin demostrar que anaven dirigides, inequívocament, cap a la dona protegida.** El tribunal va establir que: *“el contenido de la prohibición es, por tanto, la comunicación con la persona beneficiaria de esta medida.”*, és a dir, que l'objecte d'aquesta mesura és, només, privar de comunicar-se amb la víctima.

En conclusió, per apreciar un delict de trencament de condemna en aquest supòsit, és necessari que aquests *estats* hagin estat publicats per establir una comunicació directe amb la víctima, demostrant-se que estan inequívocament dirigides a aquesta.

També cal destacar el que s'estableix a la **SAP Santa Creu de Tenerife, Secció 5^a, núm. 673/2021, de 8 de juliol de 2021**, no tant pel supòsit de fet que ha donat lloc a la resolució, sinó pels criteris jurisprudencials als que fa referència el tribunal en els fonaments de dret.

En el fonament de dret segon el tribunal exposa que ja s'ha pronunciat al respecte de l'ús dels *estats* de WhatsApp i, sota el seu criteri, **els consideren un medi idoni per cometre un delict de trencament de condemna**. Així mateix va ser interpretat en la SAP de Santa Creu de Tenerife, Secció 5^a, núm. 17/2020, de 28 de gener de 2020:

“El anuncio público, por medio de la declaración de estado en una red social, constituye una acción que desde luego pone en riesgo el sentimiento de libertad y seguridad de la víctima, persona a quien se dirigen las expresiones amenazantes y que, en estecaso, ha tenido directo acceso a su contenido, aunque también podría haber tenido noticia de la misma, indirectamente, a través del conjunto de usuarios del sistema que pudieran tener acceso a estas manifestaciones amenazantes vertidas por el encausado”

I afegeix:

“Es evidente que ese "estado" va a ser conocido por terceros y precisamente se publica de esa forma a tal fin, por lo que, pudiendo existir personas conocidas por emisor y receptor que puedan acceder a su contenido (algo más que frecuente en los supuestos de violencia de género pues los implicados, por la relación sentimental mantenida, han participado de un núcleo común de amistades o conocidos), no cabe duda que, más pronto que tarde, dada la velocidad de propagación de este tipo de comunicaciones, el mensaje llegará a su auténtico y particular destinatario. De ahí que difícilmente se pueda cuestionar que la voluntad del emisor no

haya sido otra que la de que el verdadero destinatario final reciba la comunicación, apareciendo así, como en el caso ahora analizado, como un medio apto para la comisión de delitos tales como quebrantamientos de medidas cautelares o de condena, amenazas, injurias, etc"

Així doncs, sota el punt de vista d'aquest tribunal, malgrat la persona a la que se li ha imposat la prohibició de comunicació i/o aproximació hagi fet la publicació sense dirigir-se directament a la víctima, sap que aquest missatge acabarà arribant directa o indirectament a ella i, per tant, el tribunal considera que sí que és un acte il·lícit, en tant que pot arribar al coneixement de la víctima.

A més de la jurisprudència obtinguda a través del filtratge realitzat, m'agradaria destacar algunes resolucions que es troben fora del marc temporal establert, però que són rellevants als efectes del tema d'estudi en el present treball, com poden ser:

A la **SAP Barcelona, Secció 20^a, núm. 355/2016, de 2 de maig de 2016** es confirma la condemna per un delictes de trencament de condemna (d'acord amb l'art. 468.2 CP) imposada per part del Jutjat de Violència sobre la Dona núm. 1 de Badalona, comés a través de "*fer m'agrada*" a diverses publicacions efectuades per la víctima en el mur d'un grup de Facebook. En aquest supòsit, l'autor dels fets desenvolupa diverses conductes, però només posarem atenció a aquelles que van desenvolupar-se a la xarxa i les quals s'ha considerat per part del Jutjat referenciat i de l'AP de Barcelona que són conductes il·lícites constitutives d'un delictes de trencament de condemna.

En aquest sentit, l'autor, al qual ja li havia estat imposada la condemna de prohibició de comunicació i d'aproximació respecte de la víctima, fa "*m'agrada*" a unes publicacions dutes a terme per la víctima, com bé s'ha esmentat darrerament. Davant d'aquesta conducta, el Jutjat de VIDO núm. 1 de Badalona considera que la conducta és constitutiva d'un delictes de trencament de condemna i el condemnat interposa recurs d'apel·lació, al·legant la incorrecta pràctica de la prova que acredita la voluntat de contactar amb la víctima. Tanmateix, L'AP de Barcelona, en la resolució al recurs en qüestió estableix:

“Contra la sentencia de instancia se alza la representación procesal de Abilio alegando infracción de ley por indebida aplicación del art. 468.1 y 2 del CP . Afirma que no se ha practicado prueba de cargo contundente que acredite que la voluntad del acusado fuera contactar con la denunciante, pues ésta en ningún momento le bloqueó para que no pudiera contactar con ella, y él simplemente dio al "me gusta" que tan siquiera es un comentario escrito, sino un simple parecer, por lo que no un acto de comunicación, además, iba dirigido al grupo de personas que comparten el mismo perfil de Facebook.

Pues bien, dado el funcionamiento de la red social Facebook resulta evidente que el acusado, al acceder al perfil de la denunciante y darle al "me gusta", lo hizo con la intención y pleno conocimiento de que llegaría y sería visto por la denunciante, titular del perfil, por lo que se trata de un mensaje dirigido a la misma, sin que pueda hacer descansar en la denunciante la obligación de bloqueo o eliminación, pues es el acusado quién tiene la obligación legal de no comunicarse con ella y al hacerlo, aún cuando sea mediante un "me gusta", infringió la prohibición de comunicación.

Es por ello que la conducta del acusado reúne todos los requisitos del delito de quebrantamiento de condena.”

Així mateix, l’AP de Barcelona desestima el recurs interposat per el condemnat i confirma la Sentència dictada per el Jutjat de VIDO núm. 1 de Badalona.

Tenint en compte l’argumentació utilitzada per el Tribunal, aquest deixa clar que els elements determinants per considerar que s’ha comès el delictes són 2:

- 1) L’ànim de la persona que du a terme la conducta il·lícita, és a dir, si el subjecte ha actuat volent comunicar-se, ja sigui de manera directa o de manera indirecta, amb la víctima.
- 2) L’evident funcionament de la xarxa social, ja que pel fet de ser usuari d’una xarxa social, en coneixes el funcionament i, per tant, coneixes quines són les conseqüències de cada interacció en ella.

En aquest mateix sentit interpreta els *m'agrada* a les xarxes la **SAP Madrid, Secció 1ª, núm. 291/2017, de 20 de novembre de 2017**, en la que s'estableix:

“(...) expresiones tales como un «me gusta» a una foto o comentario del titular de un perfil subida a Facebook por el denunciante, supondría un acto de comunicación al serlo entre afectado/condenado por la orden de prohibición de comunicación «por cualquier medio» y el perjudicado, ya que ello es lo que se pretende que no ocurra con la pena, esto es que el condenado no se comunique de ninguna manera con la víctima”.

IV. 2. RESULTATS DE L'ANÀLISI DE LA JURISPRUDÈNCIA

La jurisprudència deixa molt clar que qualsevol comunicació amb la víctima per part de la persona a la que li ha estat imposada la mesura cautelar o condemna de prohibició de comunicació i/o aproximació, per qualsevol mitjà que ho permeti, haurà de ser considerada una conducta il·lícita i, per tant, típica, constituint així un delictes de trencament de condemna.

Com ja ha estat esmentat anteriorment, en les xarxes socials es poden dur a terme diferents tipus d'interaccions, les quals poden ser classificades en dos grans grups: **comunicacions directes y comunicacions indirectes.**

En el cas de les **comunicacions directes**, la comissió del delictes de trencament de condemna és completament evident, ja que aquesta suposa dirigir-se de forma directa a la persona receptora, amb la voluntat de comunicar-li alguna cosa, com es pot fer a través de l'enviament d'un missatge, per exemple, i és per aquest motiu que en aquest sentit hi ha acord entre els diferents tribunals al respecte de la seva interpretació.

Per altre banda, en el cas de les **comunicacions indirectes** la comissió d'aquesta conducta delictiva no queda clara, ja que s'ha de tenir en consideració diferents aspectes, donat que no es tan evident com un contacte directe amb el receptor, sinó de dur a terme accions a la xarxa que puguin dirigir-se a comunicar-li alguna cosa a la persona receptora, sense fer-ho a través d'un missatge, com pugui ser, per exemple: un *m'agrada* a una publicació, un *comentari* a una publicació en la que la

persona receptora aparegui *etiquetada*, etc. És per aquest motiu que respecte d'aquest tipus de comunicació no hi ha consens entre els tribunals i pel qual és necessari establir un criteri comú, per tal de garantir el principi de seguretat jurídica, tan per a que la víctima sigui conscient de fins a on arriba la protecció de la mesura imposada en el seu benefici, com per a que l'eventual futur autor sàpiga quines són, concretament, les conductes que li estan sent prohibides a través de la imposició d'aquesta mesura cautelar o pena accessòria.

Els eixos principals sobre els que s'estableixen els criteris per considerar típica o atípica una conducta desenvolupada a les xarxes que hagi de tenir-se en consideració a efectes de la possible comissió d'un delictes de trencament de condemna són:

- **Si l'acte constitueix una comunicació real i efectiva entre l'autor de la conducta i l'eventual víctima:** és l'element més essencial i és necessari que l'acte pugui ser considerat com una comunicació per tal que la conducta esdevingui típica.
- **L'ànim de la persona a l'hora de dur a terme la eventual conducta il·lícita:** els tribunals donen molta importància a la voluntat de la persona que realitza la conducta, a l'hora de realitzar-la, per acabar determinant si es tracta d'una conducta lícita o il·lícita. Veiem que en moltes ocasions, malgrat l'acte constitueixi una comunicació amb la víctima, si la voluntat real de la persona emissora no era entaular una comunicació amb aquesta, s'acaba dictant l'absolució.
- **Les circumstàncies en les que s'hagi produït el delictes:** ja que, per exemple, en el cas dels *m'agrada*, aquest pot donar-se sense voler amb un toc involuntari a la pantalla i si això pogués demostrar-se, la conducta seria atípica, però si, en canvi, s'ha fet *m'agrada* a una publicació antiga, o bé, hi ha hagut una reiteració en la realització de la conducta, voldrà dir que s'ha dut a terme aquesta conducta a consciència i, per tant, la conducta serà típica.

Així mateix, de l'anàlisi realitzat se n'extreu la tendència a augmentar aquest tipus de conductes, a causa de l'augment de l'ús de les noves tecnologies, ja que, cada

vegada més, la majoria de les comunicacions es duen a terme a través d'aquestes. Aquest fet posa de relleu la necessitat d'establir, amb la major brevetat possible, uns criteris jurisprudencials uniformes per tal de garantir la seguretat jurídica de les persones encausades, així com la correcta protecció de la víctima, com també, obre la porta a considerar la possibilitat de ser més precisos, tan a la legislació com a les resolucions jurisprudencials respecte de fins a on afecta o no les prohibicions imposades. És a dir, quines conductes es veurien afectades i, en conseqüència, prohibides i quines no.

A l'hora, s'ha pogut observar que els tribunals no s'han pronunciat sobre totes les interaccions possibles a les xarxes, però amb els criteris que han estat emprats fins a dia d'avui, seria possible desenvolupar possibles respostes que podria tenir la jurisprudència al respecte.

IV.2.1. ÀMBITS SOBRE ELS QUE TROBEM CONSENS EN LA JURISPRUDÈNCIA

Atenent als criteris emprats per la jurisprudència i en com aquesta s'ha pronunciat respecte d'algunes interaccions, podem afirmar que hi ha consens en considerar típica la conducta de fer *m'agrada* a una publicació que hagi estat publicada per la víctima, ja sigui a Facebook, Instagram o Twitter, donat que es considera un acte de comunicació.

En la mateixa línia ho ha interpretat Escarlata Gutiérrez Mayo, quan afirma que es vulnera la prohibició de comunicació, en tant que l'acusat o condemnat té coneixement del funcionament d'aquesta xarxa social i sap que si fa *m'agrada* a una publicació, aquesta interacció li arribarà en forma de notificació a la perjudicada. Així ho interpreta també la SAP de Barcelona, Secció 20^a, de 2 de maig de 2016 en la que s'estableix que resulta evident que quan l'acusat fa *m'agrada* a una publicació de la víctima, aquest ho fa amb la intenció i el coneixement de que aquesta acció serà rebuda per la víctima en forma de missatge, reunint la conducta

en qüestió tots els requisits per poder-se considerar constitutiva d'un delict de trencament de condemna.³⁶

Així mateix, també hi ha consens entre la jurisprudència a l'hora de considerar que la **remissió de qualsevol missatge** (per xat privat) a la víctima, a través de qualsevol de les xarxes esmentades, constitueix un inequívoc acte de comunicació, pel que ha de ser considerada una conducta típica.

De la mateixa manera s'han interpretat també per part de la doctrina els comentaris a publicacions, sigui en la xarxa que sigui, o les publicacions en el mur de la víctima (en el cas de Facebook), així com també les mencions a l'usuari d'aquesta o compartir/retuitejar les seves publicacions al perfil de l'investigat o condemnat (a Facebook o Twitter), ja que totes les interaccions mencionades constitueixen actes de comunicació i, en conseqüència, són aptes per poder ser considerades conductes típiques, degut a que en totes les accions esmentades víctima rebrà una notificació o missatge que li comunicui que l'investigat o condemnat ha interactuat amb ella a la xarxa de la que es tracti, sent equivalent a la rebuda d'un missatge privat per part d'aquest comunicant-li aquest fet.³⁷

IV.2.2. ÀMBITS SOBRE ELS QUE LA JURISPRUDÈNCIA NO S'HA PRONUNCIAT

Així mateix, de l'anàlisi jurisprudencial se'n desprèn la falta de consens pel que fa a la interpretació de certes accions que es poden dur a terme a xarxes, així com també la falta de pronunciament al respecte de moltes altres interaccions que poden realitzar-se en aquestes plataformes. Tanmateix, en la gran majoria de resolucions analitzades s'hi pot observar que els Tribunals fan servir 3 criteris que permeten considerar la tipicitat de les accions, els quals han estat esmentats en el capítol anterior.

³⁶ Gutiérrez Mayo, Escarlata. (2018). *Quebrantamiento de la prohibición de comunicación a través de las redes sociales*. Lefebvre. <https://elderecho.com/quebrantamiento-de-la-prohibicion-de-comunicacion-a-traves-de-las-redes-sociales>

³⁷ Gutiérrez Mayo, Escarlata. (2018). Ob. Cit.

Pel que fa a la publicació *d'estats* de WhatsApp, o bé, *històries* a Instagram o Facebook, no hi ha consens per part de la jurisprudència. Hi ha part de la jurisprudència que posa la seva atenció en la voluntat de l'investigat o condemnat a l'hora de cometre la conducta delictiva, establint que només seria punible aquesta acció quan aquest actués amb la intenció real de voler comunicar-se amb la víctima, ja que de no ser així, hauria de considerar-se que no constitueix cap mena de comunicació i, per tant, no es donarien els requisits per apreciar un delictes de trencament de condemna, tot i que depenen del contingut d'aquests, es podria apreciar un delictes d'injúries o de vexacions injustes. Tanmateix, hi ha una altre part de la jurisprudència que considera que si es fa referència a la víctima, encara que no es mencioni el seu usuari, ja és suficient per entendre que es tracta d'una comunicació, fins i tot en el cas de que la víctima no tingui accés a les publicacions de l'investigat o condemnat, però si hi ha amics en comú que poguessin fer-li arribar la informació a la víctima, s'establirà la comunicació, tot i que de manera indirecte.

Al respecte d'aquesta interacció la doctrina considera que si aquest *estat* o història no és enviat a la víctima no pot entendre's com un missatge dirigit a aquesta i no s'estaria vulnerant la prohibició de comunicació.

Tot i així, si qui publica l'*estat* o *història* és la víctima i és l'investigat o condemnat qui ho veu, en aquests casos la doctrina sí hi ha apreciat la comissió d'una conducta típica que causaria una vulneració de la prohibició de comunicació, en tant que seria equiparable a haver enviat un missatge dient: "*he vist el teu estat*", degut a que la víctima pot veure qui ha visualitzat els seus *estats*. La doctrina també ha tingut en compte si es tracta d'una conducta aïllada, o bé, d'una conducta que s'ha reiterat en el temps, considerant que en el primer cas, la conducta típica es podria haver produït per error o falta de diligència i per aquest mateix motiu l'autor podria ser absolt, precisament per la falta d'ànim de voler establir aquesta comunicació amb la víctima, és a dir, sense haver buscat realment el resultat produït, com per exemple: haver visualitzat un *estat* o *història* de la víctima per haver-hi clicat sense voler. En canvi, en el cas de produir-se en reiterades ocasions la doctrina entén que existeix una clara voluntat per part de l'autor de cometre la conducta delictiva i seria un dels

aspectes que evidenciaria l'ànim de l'autor a l'hora de cometre la conducta en qüestió.³⁸

Per altre banda, en relació amb els **missatges remesos per part de l'investigat o condemnat a un xat en grup**, del qual formin par, tan ell com la víctima, ha estat interpretat com una conducta atípica per part de la jurisprudència, sempre que el missatge no anés dirigit a la víctima amb ànim de comunicar-se amb aquesta, tot i que la jurisprudència al respecte d'aquesta qüestió és bastant escassa. Tanmateix, si trobem interpretacions de la doctrina al respecte, la qual interpreta que malgrat el missatge no anés dirigit a la víctima, hauria de considerar-se que es tracta d'una conducta típica, en tant que la víctima rep igualment una notificació del missatge en qüestió. Afegeix també que no és possible obligar a la víctima a que abandoni el grup, donat que no recau en la seva persona la prohibició de comunicació, motiu pel que hauria de ser l'acusat/condemnat el que s'abstingués de participar al grup i/o l'abandonés.³⁹

Si parem atenció al que estableix la doctrina, aquesta no empra el mateix criteri quan es tracta de publicacions en grups o fòrums de Facebook, ja que aquests poden ser compostats per un nombre molt més elevat de persones i, sota el seu criteri, seria massa invasiu demanar que l'investigat o condemnat hagués de marxar d'aquests fòrums. Ara bé, sota el seu criteri, en cas l'investigat o condemnat comentés alguna de les publicacions que la víctima hagués fet en aquests grups/fòrums o mencionés l'usuari d'aquesta en alguna publicació efectuada per ell, la doctrina considera que en aquesta situació sí que hauríem de considerar típica a efectes del delictes examinat.⁴⁰

A més, en moltes ocasions, a través de les xarxes socials és possible efectuar trucades o videotrucades, però aquestes són una situació gairebé idèntica a la de les trucades per telèfon, i malgrat la jurisprudència no s'hagi pronunciat, o ho hagi fet en molt poques ocasions, aquesta sí que ho ha fet respecte de les trucades de telèfon

³⁸ Gutiérrez Mayo, Escarlata. Ob. Cit.

³⁹ Gutiérrez Mayo, Escarlata. Ob. Cit.

⁴⁰ Ibidem.

convencionals, posicionant-se a favor de la tipicitat d'aquesta acció ja que suposa una clara voluntat de comunicar-se amb la víctima.

CONCLUSIONS: PRESA DE POSSESIÓ RESPECTE DE LES INTERACCIONS QUE ES PODEN PRODUIR A LES XARXES COM A DELICTE DE TRENCAMENT DE CONDEMNNA

A través del desenvolupament del present treball es pretén analitzar la possibilitat de comissió d'un delicte de trencament de condemna a causa de les diferents interaccions que poden dur-se a terme a les xarxes socials en els casos en que sobre l'autor d'aquest fet delictiu hagi estat imposada, prèviament, una prohibició de comunicació i/o d'aproximació respecte de la víctima. Hem pogut evidenciar que es tracta d'un fenomen que pot produir-se respecte de diversos subjectes o situacions que es troben dins de l'àmbit del Dret Penal, però en aquest cas he volgut centrar l'atenció a la producció d'aquest fenomen en els casos de violència de gènere, a causa del recent i exponencial augment de jurisprudència i doctrina al respecte, degut al també recent creixement de l'ús de les noves tecnologies i, en concret, les xarxes socials.

En el marc d'un procediment per violència de gènere, per tal de garantir l'efectiva protecció de la víctima, durant el procediment judicial o *a posteriori*, és freqüent l'adopció de les prohibicions de comunicació i d'aproximació, per part dels Jutjats i Tribunals, les quals poden ser imposades com a mesura cautelar o com a pena accessòria, segons l'estadi del procediment en el que ens trobem. Aquestes prohibicions suposen una limitació de l'exercici de les llibertats i drets individuals de la persona afectada per aquestes, bé durant el transcurs del procediment o, per altre banda, per un temps determinat un cop la resolució que les imposa esdevé ferma.

Tal i com ha estat esmentat, hi ha dues maneres d'imposar aquestes prohibicions: com a mesura cautelar o com a condemna en forma de pena accessòria. En el primer cas, aquestes només poden ser imposades durant el transcurs del procediment penal per violència de gènere, mentre no s'obté una resolució, com ja s'hi ha fet menció

anteriorment. Tanmateix serà necessari que la situació en qüestió compleixi amb els requisits exigits per a la seva adopció: el *fumus boni iuris*, és a dir, l'aparença de bon dret; i el *periculum in mora*, és a dir, l'existència d'un risc que pogués provocar la ineficàcia de la resolució que serà dictada en un futur per l'òrgan enjudiciador. També serà necessari que es tracti d'una mesura que es caracteritzi per: instrumentalitat, provisionalitat i proporcionalitat. A través de l'aplicació d'aquestes mesures és possible protegir a la víctima de l'investigat sense ser necessària la imposició de mesures més gravoses com pot ser la presó preventiva, la qual és molt més invasiva pel que fa als drets i les llibertats de l'investigat.

Així mateix, aquestes prohibicions també poden ser imposades com a pena accessòria, en cas que l'òrgan que s'encarrega d'enjudiciar el cas concret hagi imposat alguna de les penes que es preveuen a l'art. 57 CP com a pena principal, les quals porten aparellada la imposició de les penes accessòries recollides a l'art. 48 CP. Aquestes penes accessòries són independents de la pena principal imposada, per tant, la seva finalitat i el lloc de compliment no són coincideixen amb els de la pena principal.

Les limitacions de drets en qüestió poden tenir una durada màxima de 10 anys, tal i com estableix l'art.40 CP, però en el CP no se n'estableix una durada mínima.

Quan estiguem en una situació en que a l'investigat o condemnat li ha estat imposada alguna de les prohibicions esmentades, sigui en la forma que sigui (mesura cautelar o pena accessòria), i aquest no atengui a les prohibicions imposades, incomplint-les, estarem davant d'una conducta constitutiva d'un delictes de trencament de condemna. En aquest cas, malgrat sigui una conducta que, com bé s'hi ha fet referència, pot donar-se en molts dels àmbits del Dret Penal, l'anàlisi del present treball s'ha centrat en el trencament de condemna en els casos de violència de gènere (art. 468.2 CP) degut a la seva gran incidència en els darrers anys. En aquest supòsits les mesures, alguna o ambdues de les prohibicions mencionades, hauran d'haver-se imposat al subjecte actiu en el marc d'un procediment per violència de gènere. Així mateix, el subjecte actiu només podrà ser un home i el passiu una dona i entre ells hauran de ser o haver estat cònjuges, o bé, estar o haver estat lligats per una anàloga relació d'afectivitat, fins i tot quan no hi

hagi convivència. El bé jurídic que es protegeix en aquest cas, quan es produeix un delictes de trencament de condemna, donada la situació en la que es troba el precepte en qüestió dins del text normatiu esmentat, és l'Administració de Justícia en tant que és la que imposa la prohibició i no s'ha donat compliment al seu mandat, no gensmenys, la doctrina ha interpretat que en cas del Art. 468.2 CP també es busca protegir la indemnitat de la víctima.

El delictes de trencament de condemna, quan es produeix per l'incompliment d'alguna de les prohibicions esmentades, pot ser comés a través de qualsevol mitjà que permeti la comunicació directa o indirecta amb la víctima, o bé, a través de l'aproximació física respecte d'aquesta.

Tal i com s'ha exposat en el present treball, en els darrers temps i degut al desenvolupament de les noves tecnologies, hi ha hagut un creixement molt important de l'ús de les xarxes socials com a un dels mitjans principals de comunicació, així com també un mitjà de socialització entre individus. Les xarxes socials més usades són Facebook, Instagram, WhatsApp i Twitter, sent aquestes presents, constantment, en el nostre dia a dia. Aquest fet ha tingut un gran impacte en les nostres vides, també en l'àmbit del Dret Penal, ja que gran part de la nostra vida social es desenvolupa en aquestes plataformes, donant lloc a noves formes de comunicació, però alhora, donant lloc a una nova manera de cometre delictes com, per exemple, el delictes de trencament de condemna. Aquest fet, es dona en molts àmbits socials, però també en les relacions de parella, que són els casos objecte d'anàlisi en el present treball.

Si bé és cert que es tracta d'un tema molt recent, les Audiències Provincials i els Jutjats Penals han hagut de pronunciar-se bastant sovint al respecte darrerament. Si observem la tendència dels darrers anys, concretament des del 2016 fins l'actualitat, podem observar que, degut a l'augment exponencial de l'ús de les xarxes socials, el nombre de resolucions dictades per les Audiències Provincials i Jutjats Penals també ha tingut un augment significatiu, fent palès que no es tracta d'un fenomen aïllat, ans al contrari, es tracta d'un fet que ha anat en augment en un període de temps molt curt, fet que ha obligat als tribunals a pronunciar-se al respecte sense l'existència d'un criteri uniforme per tractar la tipicitat de les accions a la xarxa.

En les xarxes socials es poden desenvolupar una gran varietat d'interaccions entre els diferents usuaris de les plataformes, però no totes suposen una comunicació directa i clara, sinó que moltes vegades es tracta de comunicacions indirectes, com per exemple: un *m'agrada*, la visualització d'*estats* o *històries*, entre d'altres. Malgrat que les AAPP i els Jutjats Penals han hagut de pronunciar-se en reiterades ocasions sobre aquesta nova forma de comissió de l'il·lícit penal en qüestió, no s'han pogut analitzar per part de la jurisprudència totes les interaccions que podrien portar a la comissió d'un delictes de trencament de condemna i, en ocasions, sobre les interaccions que sí s'han pronunciat, hi trobem discrepàncies, com s'ha pogut observar en l'anàlisi jurisprudencial que ha sigut elaborat anteriorment. Tot i així, hi ha una sèrie de criteris generals que han anat seguint en major o menor mesura per part dels tribunals que han hagut d'analitzar aquestes conductes.

La finalitat de l'elaboració d'aquest treball és la de proposar una solució respecte d'aquelles interaccions que encara no han sigut analitzades per la jurisprudència, de conformitat amb els criteris que s'han vingut establint fins ara i sense deixar de tenir en compte el que ens exigeix el tipus penal.

De les diferents interaccions que es poden dur a terme per part dels usuaris de les xarxes més usades, els **missatges que són remesos a través del xat privat amb la víctima, com també, els comentaris a publicacions de la víctima o on aquesta hagi estat etiquetada i els m'agrada**, són considerats inequívocament com actes de comunicació, en tant que d'aquests se'n desprèn l'ànim de l'autor de voler cometre un delictes trencament de condemna buscant la comunicació amb la víctima, donat que aquest coneix el funcionament de la xarxa social i sap o hauria de saber que li arribarà un missatge o notificació de la interacció duta a terme per ell mateix i, en conseqüència, s'estarà comunicant, directa o indirectament, amb la víctima.

En canvi, pel que fa a **publicació d'estats, ja sigui a WhatsApp, o bé, les històries d'Instagram o Facebook** (ja que les tres xarxes ho permeten), no hi ha consens a la jurisprudència. Tot i així, si tenim en compte quina és la voluntat de legislador quan imposa la prohibició de comunicació recollida a l'art. 48 CP, com a pena accessòria o mesura cautelar, hauríem de considerar que es tracta d'una conducta atípica, donat que el legislador busca la protecció de la víctima respecte de possibles

i futures comunicacions que es puguin donar entre l'investigat o condemnat i aquesta, però la publicació d'un *estat* o d'una *història* no implica comunicar-se ni directa ni indirectament amb la víctima, ja que aquesta acció no emet cap missatge ni notificació cap a la víctima. Admetre aquesta valoració que fa dependre la seva tipicitat del contingut o, fins i tot, de si les persones que ho poden visualitzar són properes a la víctima i li poden mostrar, no sembla un criteri adequat. D'acceptar-se aquesta interpretació s'estaria tractant de manera diversa y més restrictiva la comunicació via xarxes que la que es produeix fora de Internet. Considerar típica aquesta acció ens portaria a haver d'estimar típica també la situació en que l'afectat per la prohibició de comunicació comenta alguna cosa sobre la víctima amb una tercera persona que ambdós tenen en comú i aquesta tercera persona li fa saber a la víctima, fet que no causaria la comissió d'un delictes de trencament de condemna, si no ha sigut aquesta la voluntat directa del sotmès a la prohibició, és a dir, sempre que la conducta no s'hagi dut a terme buscant que la tercera persona traslladi la comunicació del subjecte actiu a la víctima (autoria mediata). És per això que, en cas de no existir aquesta voluntat, la intervenció penal s'estaria extralimitant, inserint indegudament i de forma no motivada sobre la llibertat d'expressió i pensament de l'individu afectat per la prohibició.

Només podríem considerar la seva tipicitat si en aquest *estat* es fes menció a l'usuari de la víctima i això provoques l'emissió d'una notificació o missatge a la víctima, en tant que en aquell moment si que estaríem establint una comunicació entre ambdós subjectes.

Situació diferent seria parlar d'un possible delictes d'injúries o vexacions injustes, segons el contingut d'aquests *estats*, ja que en aquest cas la conducta podria ser idònia per ser castigada per aquesta via, però queda molt lluny de la consideració de comunicació, motiu per el qual, sota el meu parer, no podria apreciar-se un delictes de trencament de condemna, encara que la jurisprudència ho hagi vingut considerant així. En el mateix sentit ho ha valorat la doctrina que s'ha pronunciat al respecte.

Tanmateix, pel que fa a la **visualització per part de l'investigat o condemnat dels estats o les històries publicats per la víctima**, en aquets cas la jurisprudència si

que coincideix en considerar típica l'acció, donat que a la víctima podrà veure que l'investigat o condemnat ha vist la seva publicació i seria equivalent a haver enviat un missatge dient *he vist el teu estat* i, per aquest motiu, es considera que hi ha comunicació i que pot castigar-se la conducta d'aquest. En aquest sentit, comparteixo el criteri emprat per la jurisprudència.

També hi ha certa controvèrsia entre el que estableix la jurisprudència i el que considera la doctrina al respecte **dels missatges que són remesos a través de xats en grup del qual en formen part tan la víctima com l'investigat o condemnat**. La jurisprudència posa el punt de mira sobre la voluntat de l'investigat o condemnat a l'hora de remetre el missatge, i ho considera atípic quan aquest no té voluntat de comunicar-se amb la víctima sinó amb la resta de gent del grup. Per altre banda, la doctrina ha vingut considerant que l'acció és típica ja que la víctima rep una notificació del missatge en qüestió. En aquest sentit, considero que l'acció hauria de ser típica, en tant que l'investigat o condemnat coneix o hauria de conèixer el funcionament dels xats en grup, sigui la xarxa que sigui, i sap de cert que la víctima rebrà el seu missatge igual que la resta de membres del grup. En aquest casos, s'ha de considerar que receptors d'aquell missatge ho són tots els membres del grup, donat que, de no voler que sigui així, es remetria el missatge per xat privat. Essent així, si un dels receptors és la víctima, la conducta serà típica. A més, cal destacar que per les característiques de la prohibició, no seria correcte exigir a la víctima que abandoni els grups, en tot cas, hauria de ser la persona sobre la que recau la prohibició la que s'abstingui d'emetre qualsevol tipus de missatge o fins i tot abandoni el grup, entenen que l'abandonament de grup per part d'aquest seria el més adient atenent a les circumstàncies.

Diferent és el cas en que **ambdós formen part d'un fòrum o grup a Facebook**, ja que es tracta de fòrums molt més amplis i, com molt encertadament ha interpretat la jurisprudència, seria massa invasiu considerar que es produeix trencament de condemna, exceptuant els casos en que l'usuari publiqui un missatge en alguna publicació que hagi fet la víctima en aquest fòrum o grup, o bé, en cas que la menciones en alguna publicació, sent aquesta darrera conducta constitutiva de delictes.

Per tant, tenint en compte el que s'ha vingut exposant en aquest apartat respecte dels criteris que s'han emprant per la jurisprudència i doctrina, **sempre que es produeixi qualsevol interacció de l'investigat o condemnat a les xarxes que suposi la remissió d'un missatge directe o notificació a la víctima, no hi haurà cap mena de dubte en considerar aquesta conducta com a constitutiva d'un delict de trencament de condemna**, per la resta d'accions que generin confusió haurem d'atendre a la voluntat de l'individu, si l'acte constitueix una comunicació real i efectiva entre l'autor i la víctima i les circumstàncies en que es produeix aquesta acció.

De l'anàlisi realitzat se'n desprèn la imperiosa necessitat d'uniformitzar els criteris jurisprudencials fins ara emprats per els diferents tribunals per tal de poder superar la situació d'incertesa i inseguret jurídica en la que ens trobem actualment, la qual és perjudicial per ambdues parts del procediment: per la víctima ja que aquesta no sap fins a on arriba la seva protecció; per l'autor del trencament de condemna perquè ha de saber quines conductes són delictives i quines no ho són. En aquest sentit, el Tribunal Suprem s'ha pronunciat al respecte per primer cop, recentment, considerant les xarxes socials un mitjà idoni per a cometre aquest l'il·lícit penal, tanmateix, serà necessari que es donin més pronunciaments similars per arribar a la uniformització dels criteris jurisprudencials per a la tipicitat de les accions.

Juntament amb la uniformització dels criteris jurisprudencials, i tenint en compte que es tracta d'un fenomen que va en augment i que afecta a molts més àmbits, caldria considerar la possibilitat de que s'establissin, tan en les resolucions judicials com en la pròpia legislació penal, limitacions més concretes pel que fa a les interaccions a les xarxes socials, donat que són bastant nombroses i en moltes ocasions no queda clar quines queden afectades per les prohibicions imposades i quines no reuneixen els requisits per haver de ser limitades.

És per aquest motiu que, de conformitat amb tot el que s'ha exposat, entenem que és necessari seguir treballant en aquest fenomen, tan per part de la doctrina com per part de la jurisprudència, per tal de garantir seguret jurídica al conjunt de la societat, així com replantejar la seva regulació donat que és un fenomen que cada vegada serà més present en tots els àmbits del dret i que caldrà tenir un posicionament clar

per no donar lloc a buits legals, inseguretats jurídiques o a la desprotecció de la víctima.

BIBLIOGRAFIA

- Albero, R. G., Prats, F. M., Olivares, G. Q., & Sumalla, J. M. T. (2008). **Comentarios al Código Penal** (Tomo I). Alianza Editorial.
- Burgos, E. O. (2019). **Actualidad penal**. Tirant lo Blanch. (pàg 471 i ss.)
- Cabana, P. F. (2008). **Las prohibiciones de residencia, aproximación y comunicación en el derecho penal**. Tirant lo Blanch.
- Castro Corredoira, María (2022). **El alejamiento preceptivo en violencia de género** (Monografías) (1.a ed.). Tirant Lo Blanch.
- Catena, V. M., & Domínguez, V. C. (2021). **Derecho Procesal Penal** (10.a ed.). Tirant Lo Blanch.
- Cortés Domínguez, V., & Moreno Catena, V. (2019). **Derecho Procesal Penal** (9a ed.). Tirant lo Blanch.
- Cueto Moreno, C. (2017). **El delito de quebrantamiento en el ámbito de la violencia de género** (1.a ed.). Dykinson.
- de Agapito, L. R. (2019). **Un sistema de sanciones penales para el siglo XXI**. Tirant lo Blanch.
- Escudero Muñoz, Marta (2021). **Violencia de Género. Aspectos Penales y Civiles. En El delito de quebrantamiento de condena o medida cautelar en el ámbito de la violencia sobre la mujer. El art. 544 bis in fine LECrim**. Sepín. (Tomo II, p. 62).
- Gutiérrez Mayo, Escarlata. (2018). “*Quebrantamiento de la prohibición de comunicación a través de las redes sociales*”. Lefebvre. <https://elderecho.com/quebrantamiento-de-la-prohibicion-de-comunicacion-a-traves-de-las-redes-sociales>
- Magro Servet, V. (2017). “*La pena de prohibición de comunicación y su aplicación al uso de redes sociales (facebook, instagram, etc.)*”. La Ley, nº 9098.
- Magro Servet, V. (2022). “*Praxis jurisprudencial sobre el delito de quebrantamiento de condena o medida cautelar del art. 468 CP*”. La Ley, nº 10015.

- Martín Montilla, Ariadna (2016). “*Una modalidad actual de violencia de género en parejas de jóvenes: las redes sociales*”. Educación XX1. <http://revistas.uned.es/index.php/educacionXX1/article/view/16473>
- Minaya Barrientos, M. A. (2021). “*Vista de El impacto de la tecnología digital en las relaciones de pareja*”. Socialium: Revista Científica de Ciencias Sociales, Vol. 5, n° 1. <https://revistas.uncp.edu.pe/index.php/socialium/article/view/750/1001> (pàg. 163-179)
- Muñoz Rivas, María, & Povedano, A. (2020).” *La Dependencia a las Redes Sociales Virtuales y el Clima Escolar en la Violencia de Pareja en la Adolescencia.*” Hipatia Press, Vol. 9, n° 2. [file:///C:/Users/ariad/Downloads/Dialnet-LaDependenciaALasRedesSocialesVirtualesYElClimaEsc-7495986%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ariad/Downloads/Dialnet-LaDependenciaALasRedesSocialesVirtualesYElClimaEsc-7495986%20(1).pdf)
- Muñoz Conde, F. (2019). *Derecho Penal. Parte Especial* (22.ª ed.). Tirant lo Blanch.

LEGISLACIÓ

- Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal.
- Real Decret de 14 de setembre de 1882 per el que s’aprova la Llei d’Enjudiciament Criminal.
- Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.

JURISPRUDÈNCIA

- SAP Barcelona, Secció 20^a, núm. 355/2016, de 2 de maig de 2016.
- SAP Madrid, Secció 1^a, núm. 291/2017, de 20 de novembre de 2017.
- SAP València, Secció 1^a, núm. 147/2019, de 25 de març de 2019.
- SAP Zamora, Secció 1^a, núm. 35/2019, 10 de Juliol de 2019.
- SAP de Santa Creu de Tenerife, Secció 5^a, núm. 17/2020, de 28 de gener de 2020.
- SAP Navarra, Secció 1^a, núm. 190/2020, de 9 de novembre de 2020.